

SPIS TREŚCI

OD AUTORA	5
I. ZARYS GEOGRAFII JAPONII	8
II. ŹRÓDŁA NAJWCZESNIEJSZEJ HISTORII JAPONII A PROBLEMY HISTORIOGRAFII	12
III. OKRES JŌMON (XII tysiąclecie p.n.e. — ok. 300 r. p.n.e.)	20
Kultura materialna	20
Pierwotne kulty	21
IV. OKRES YAYOI (IV w. p.n.e. — III w.)	25
Kultura materialna	25
Powstawanie społeczeństwa klasowego	28
Problem lokalizacji Yamato	32
V. OKRES KOFUN (III—VIII w.)	37
Kurhany na miarę gigantów	37
Struktura rodów	38
Stosunki z Półwyspem Koreańskim	45
VI. OKRES YAMATO (V—VIII w.)	47
Uwagi wstępne	47
Wprowadzenie buddyzmu na dwór Yamato	48
Walki rodowe i supremacja rodu Soga	49
Działalność księcia Shōtoku	50
Reforma Taika i kodeks Taihō	54
Struktura administracyjna według kodeksu Taihō	60
System rang i urzędów oraz system podatkowy	62
Rozwój kultury	64
VII. OKRES NARA (VIII w.)	67
Pierwsza stała stolica	67
Scena polityczna	70
Stosunki ekonomiczno-społeczne	75
Kultura	78
Od Nary do Heian-kyō	94
VIII. OKRES HEIAN (koniec VIII—XII w.)	98
Nowa stolica a prowincje	98
Struktura społeczna klasy panującej	101

Chronologiczny przegląd wydarzeń	104
Stosunki ekonomiczno-społeczne	113
Supremacja rodu Fujiwara	122
Zmiany instytucjonalne	131
Nowe prądy religijne	134
Rozkwit kultury dworskiej	139
 IX. OKRES KAMAKURA (XII–XIV w.)	 150
Dojście do władzy Yoritomo	150
Kamakura-bakufu	159
Hegemonia rodu Hōjō	161
Najazdy mongolskie	166
Schyłek i upadek Kamakura-bakufu	169
Prądy religijne	173
Kultura	180
 X. OKRES MUROMACHI (XIV–XVI w.)	 185
Restauracja Kemmu	185
Muromachi-bakufu	190
Wojna Ōnin	197
Od shugo-daimyō do sengoku-daimyō	200
Rozwój miast i mieszczaństwa	206
Rozwój życia kulturalnego	209
 XI. OKRES AZUCHI–MOMOYAMA (XVI w.)	 220
Supremacja Ody Nobunagi (okres Azuchi)	220
Supremacja Toyotomiego Hideyoshiego (okres Momoyama)	232
Kultura okresu Azuchi–Momoyama	245
Od Momoyamy do Edo	251
 XII. OKRES TOKUGAWA, CZYLI EDO (XVII–XIX w.)	 257
Formowanie się władzy Tokugawów	257
Struktura społeczna	275
Początek izolacji	282
Spiski rōninów	286
Stabilizacja	288
Prądy umysłowe	298
Rozkwit kultury mieszczańskiej	311
Schyłek bakufu	321
Ruch reformatorski w hanach	322
Zainteresowanie się obcych mocarstw Japonią	325
„Otwieranie” Japonii	330
Akcje i reakcje zwolenników oraz przeciwników „otwarcia” Japonii	333
Ostatni shōgun Tokugawa i upadek bakufu	341
 XIII. OKRES MEIJI (1868–1912)	 344
Formowanie się nowej władzy	344
Wysiłki na rzecz modernizacji	353
Etap konsolidacji sił	358
Monarchia konstytucyjna	368
Początki ekspansji	371
Ekonomiczne podstawy wielkomocarstwowych ambicji	378
Modernizacja w dziedzinie kultury	384
 XIV. OKRES TAISHŌ (1912–1926)	 396
Krystalizacja świadomości politycznej społeczeństwa	396
Dalszy etap ekspansji	401

XV. OKRES SHŌWA (od 1926 r.)	406
Wzrost militarizmu i szowinizmu	406
„Nowy porządek we wschodniej Azji”	414
Wojna na Pacyfiku	417
Japonia powojenna	424
Traktat pokojowy w San Francisco	428
 TABELE GENEALOGICZNE I SCHEMATY SYSTEMU ADMINISTRACJI	431
WYKAZ CESARZY	441
BIBLIOGRAFIA	444
SŁOWNIK TERMINÓW JAPONSKICH	447
INDEKS NAZW ORGANIZACJI	458
INDEKS NAZWISK	460
INDEKS NAZW GEOGRAFICZNYCH I ETNICZNYCH	480
SPIS ILUSTRACJI	489
SPIS MAP	491

INDEKS NAZW ORGANIZACJI

(obejmuje nazwy szkół, uczelni, partii, stowarzyszeń, organizacji gospodarczych i międzynarodowych, instytucji wojskowych, armii)

Aikokusha, stowarzyszenie 364	Kokkai-kisei-dōmei (Liga Ustanowienia Parlamentu) 364
Aikokutō (Partia Patriotyczna) 359, 364	Kokuryūkai, organizacja polityczna 400
Chōsen-ginkō, bank 403	Komunistyczna Partia Japonii, KPJ, Kyō-santō 398, 399, 426
Czerwona Armia 414	Kosaka, kopalnia 381
Daiichi-ginkō, bank 381, 406	KPCh (Komunistyczna Partia Chin) 412
Dainihon-kokusuikai, stowarzyszenie 400	Kuantuńska Armia (jap. Kantō-gun) 407, 408, 410–412, 415, 421
Demokratyczna Partia 427	
	Meirokusha, stowarzyszenie 387
Furukawa Cement, cementownia 381	Mitsubishi-ginkō, bank 406, 409
	Mitsui-ginkō, bank 406
Gen'yōsha, organizacja polityczna 400	
GHQ zob. Najwyższe Dowództwo Sił Sprzymierzonych	Najwyższe Dowództwo Sił Sprzymierzonych (GHQ) 423
	Nihon-kōgyō-ginkō, bank 403
Igakkan, szkoła 308	
Innai, kopalnia 381	ONZ 426, 429
Liberalna Partia 427, 428	Reimeikai, towarzystwo 399
Liga Narodów 404, 411, 412, 414	Risshisha, stowarzyszenie 359, 363, 364
	Rōdō-nōmintō (Chłopska Partia Pracy) 399
Kangakai, towarzystwo 392	
Kanō, szkoła 315	Sakurakai (Stowarzyszenie Wiśni) 410, 411
Keiō-daigaku, uczelnia 366	Seiyūkai, partia 409
Ketsumeidan, ugrupowanie polityczne 409	Sekitokudō, szkoła 303
Kōbu-bijutsu-gakkō, szkoła 391	Shakai-minshutō (Stowarzyszenie Socjalistyczno-Demokratyczne) 398
Kōbun'in, szkoła 299	Shinagawa, huta szkła 381
Kōdō-ha (Frakcja Cesarskiej Drogi) 413	Socjalistyczna Partia 427
Kogidō, szkoła 303	Sumitomo-ginkō, bank 406
Kōjōkan, szkoła 311	

Taisei-yokusankai (Stowarzyszenie Wspierania Rządu Cesarskiego) 416

Taiwan-ginkō, bank 403

Tōkyō-bijutsu-gakkō, szkoła 392, 393

Tōkyō-gasu, gazownia 381

Waseda-daigaku, Uniwersytet Waseda 366, 399

Yamato-minrōkai, stowarzyszenie 400

Yasuda (Fuji)-ginkō, bank 406

Zestawiła Wanda Anasz

INDEKS NAZWISK

W indeksie zastosowano następujące skróty: chiń. — chiński; gen. — generał; jap. — japoński; plk — pułkownik; ur. — urodzony; zm. — zmarł; zob. — zobacz. Daty w nawiasie oznaczają okres życia, daty bez nawiasów czas sprawowania funkcji albo władzy.

Abe, ród 101, 102, 118

Abe Issō (1865–1949), socjaldemokrata, przywódca Shakai, tai-shūtō 398

Abe Masahiro (1819–1857), dyplomata 329, 332

Abutsu-ni (XIII w.), dama dworu 180, 181

Adams Will, jap. Miura Anjin (1564–1620), żeglarz angielski 283

Akamatsu, ród 194

Akamatsu Masanori (XV w.), daimyō 198

Akamatsu Mitsusuke (1381–1441), polityk 193

Akamatsu Paul, współczesny historyk 264

Akechi Mitsuhide (1526–1582), dowódca armii w służbie Nobunagi 229

Akirakeiko (IX w.), córka Fujiwary Yoshifusy, żona cesarza Montoku 124

Akutagawa Ryūnosuke (1892–1927), pisarz 389, 390

Aleksander I (1777–1825), car rosyjski w latach 1801–1825 326

Anami Korechika, minister wojny w okresie II wojny światowej 422

Andō Teruzō (1905–1936), jeden z przywódców incydentu z 26 II 1936 413

An Dzungyn, Koreańczyk, zabójca Itō Hirobumi w 1909 r. 377

Ankokuji Ekei (zm. 1600), mnich buddyjski 255

Anshi (X w.), cesarzowa, małżonka Murakami 126

Antoku (1178–1185); 81. cesarz w latach 1180–1183 110, 113, 152, 172

Anzai zob. Yamazaki Anzai

Aoki Kōji, historyk 294

Aoki Kon'yō (XVIII w.), badacz w dziedzinie nauk politycznych, ekonomicznych i historycznych 303, 306, 307, 308

Arahata Kanson (ur. 1887), jeden z założycieli KPJ 398

Arai Hakuseki (1656–1725), konfucjanista, doradca shōguna 299, 305

Arima, ród 220

Arimura Jizaemon (1838–1860), lojalista, rōnin z Satsumy 334

Arisaka Shōzō, archeolog, odkrywca pagórka muszlowego w 1884 r. 13

Arisugawa Taruhito (1835–1895), polityk i wojownik

Ariwara-no Narihira (825–880), poeta, malarz 141

Asai, ród 220, 222

Asai Nagamasa (1545–1573), daimyō 222, 223, 226, 227, 233

Asai Oichi zob. Oichi

Asakura, ród 199, 220, 224

Asakura Yoshikage (1533–1573), daimyō 223, 226, 227, 233

Asano, ród 265

Asano Nagamasa (1546–1610), daimyō 252

Asano Naganao (1610–1672), daimyō 302

Asano Naganori (1667–1701), daimyō 291

Asano Yukinaga (XVI/XVII w.), wojownik 255

Ashikaga, ród 173, 187, 188, 190–201, 212, 222, 227, 237, 264, 316,

Ashikaga Chachamaru 195

Ashikaga Masatomo (1436–1491), syn shōguna Yoshinori 195

- Ashikaga Motouji (1340–1367), zarządca wschodnich prowincji (Kantō-kubō) 194
- Ashikaga Shigeuji (1434–1497), wojownik 195
- Ashikaga Tadayoshi (1307–1352), wojownik, młodszy brat Ashikaga Takauji 187–189, 191
- Ashikaga Takauji (1305–1358), 1. shōgun z rodu Ashikaga w latach 1335–1358, 173, 187–191, 193–195, 200, 208, 210, 211, 266
- Ashikaga Yoshiakira (1330–1368), 2. shōgun z rodu Ashikaga w latach 1358–1367, syn Takaujiego 193
- Ashikaga Yoshiaki (1537–1597), ostatni 15. shōgun z rodu Ashikaga w latach 1568–1573 199, 223, 226, 227
- Ashikaga Yoshiharu (1510–1550), 12. shōgun z rodu Ashikaga w latach 1521–1545 199
- Ashikaga Yoshihide (1564–1568), 14. shōgun z rodu Ashikaga 199
- Ashikaga Yoshihisa (1465–1489), 9. shōgun z rodu Ashikaga w latach 1474–1489 197, 198
- Ashikaga Yoshimasa (1436–1490), 8. shōgun z rodu Ashikaga w latach 1443–1474 197, 198, 209, 210, 212, 213, 215–219, 246, 247, 316
- Ashikaga Yoshimi (1439–1491), czwarty syn Yoshinori, mnich, brat Yoshimasy 197, 198
- Ashikaga Yoshimitsu (1358–1408), 3. shōgun z rodu Ashikaga w latach 1367–1395 193, 195, 196, 209–214, 216, 218
- Ashikaga Yoshinori (1394–1441), 6. shōgun z rodu Ashikaga w latach 1428–1441 193, 196, 209
- Ashikaga Yoshitane (1465–1522), 10. shōgun z rodu Ashikaga w latach 1490–1493 i 1508–1521 198, 199
- Ashikaga Yoshiteru (1535–1565), 13. shōgun z rodu Ashikaga w latach 1545–1565 199
- Ashikaga Yoshizumi (1478–1511), 11. shōgun z rodu Ashikaga w latach 1493–1508 199
- Aso Korenao (?–1336), kapłan shintō, wojownik 188
- Asukabe-no Tsunenori (X w.), malarz 145
- Atsumichi (X/XI w.), książę 128
- Atsutane zob. Hirata Atsutane
- Banzan zob. Kumazawa Banzan
- Bashō zob. Matsuo Bashō
- Bekki Shōzaemon (zm. 1652), rōnin, przywódca spisku przeciw shōgunowi Iemitsu 288
- Bidatsu (538–585), 30. cesarz w latach 572–585 49, 50
- Biddle, komandor amerykański, w 1846 r. przybył do Japonii z misją nawiązania stosunków bilateralnych 328
- Bin (VII w.), mnich, jeden z autorów reform Taika 52, 54, 64
- Bismarck Otto von (1815–1898), prusko-niemiecki mąż stanu, kanclerz Rzeszy w latach 1871–1890 344
- Black John Reddie (zm. 1880), dziennikarz amerykański 335, 386, 394, 395
- Borton Hugh, współczesny historyk amerykański 379
- Boscaro Adriana, historyk, japonista 238
- Budda, właściwie Siddhartha Gautama (ok. 560–ok. 480 r. p.n.e.), asceta, filozof, twórca buddyzmu 96, 136, 138
- Chachamaru zob. Ashikaga Chachamaru
- Chang Tso-lin (1873–1928), marszałek w Mandżurii 407
- Chiang Kai-szek (1887–1975), gen., przywódca nacjonalistów chińskich 407, 414, 416
- Chiba, ród 154
- Chikamatsu Monzaemon (1653–1724), dramaturg 293, 320
- Chikuami (XVI w.), ojczym Hideyoshiego 232
- Chōgen (XIII w.), mnich 182
- Chōmei patrz Kamo Chōmei
- Chōshi (X w.), córka Kaneie, żona cesarza Reizei 127
- Chōsokabe, ród 220, 228, 236
- Chōsokabe Morichika (XVI/XVII w.), samuraj w armii Hideyoshiego 255, 258, 324
- Chōsokabe Motochika (1539–1599), samuraj 287
- Chu Hsi (1130–1200), chiński neokonfucjanista 298–301
- Chūai (149–200), 14. cesarz w latach 192–200 36
- Chūkyō (1218–1234), 85. cesarz w roku 1221 163
- Churchill Winston (1874–1965), brytyjski

- mąż stanu, premier w latach 1940–1945 i 1951–1955 420, 421
- Chūya zob. Marubashi Chūya
- Chwostow Władimir (1905–1972), historyk radziecki 326
- Ciano Galeazzo (1903–1944), polityk i dyplomata okresu faszyzmu we Włoszech 416
- Coelho (XVI w.), jezuita 238
- Daigo (885–930), 60. cesarz w latach 897–930 102, 106, 114, 124, 125, 185
- Daigo-Genji, ród Minamoto wywodzący się od cesarza Daigo 102
- Dan Takuma (1858–1932), biznesmen 409
- Date, ród 239, 254, 259
- Date Masamune (1566–1636), wojownik i dyplomata 239
- Dawydow, podwładny Riezanowa, brał udział w rajdach na terytoria jap. w latach 1805–1807 326
- Dengyō-daishi zob. Saichō
- Dōgen (1200–1253), mnich, założyciel sekty Sōtō 175, 176
- Doi Toshikatsu (1573–1644), daimyō 276
- Doihara Kenji (XX w.), gen. 428
- Dōkyō (?–772), mnich 73, 74, 80
- Donker Curtius (1857–1928), chemik niemiecki 329
- Draper William, podsekretarz Ministerstwa Wojny USA ok. 1948 r. 427
- Dulles John Foster (1888–1959), sekretarz stanu USA w latach 1953–1959 428
- Egami Namio (ur. 1906), archeolog 35, 37
- Eisai (1141–1215), mnich, założyciel szkoły rinzai 175, 211
- Eitoku zob. Kanō Eitoku
- Emi-no Oshikatsu zob. Fujiwara Nakamaro
- Enkū (XV/XVI w.), mnich wędrowni 316, 317
- Enoki Kazuo (ur. 1913), historyk 35
- Enomoto Takeaki (1836–1908), polityk, dyplomata 343
- En'yū (959–991), 64. cesarz w latach 969–984 126, 127
- Eshin Sōzu (942–1017), prawdziwe nazwisko Genshin, wędrowni mnich, malarz i rzeźbiarz 173
- Etō Shimpei (1834–1874), polityk 349, 356, 358, 359, 363
- Ezop (IV w. p.n.e.), bajkopisarz grecki 250
- Fenollosa Ernest (1893–1908), Amerykanin, propagator sztuki i kultury japońskiej 392
- Fenton, kapelmistrz, kompozytor hymnu narodowego Japonii *Kimi-ga yo* 387
- Fillmore Millard (1800–1874), prezydent USA w latach 1850–1853 328, 329
- Fontanesi Antonio (1818–1882), włoski artysta malarz 391, 392
- Frois Luis (ok. 1532–1596), misjonarz, jezuita portugalski 238
- Fuhito zob. Fujiwara Fuhito
- Fujiwara, ród 72, 75, 93, 102, 105–110, 113, 116, 117, 119–126, 129–131, 133, 139, 140, 146, 150, 157, 159–161, 236, 264, 266, 273, 370
- Fujiwara Fuhito (659–720), minister za czasów cesarzy Jitō, Mommu, Gemmei i Genshō, mianowany udaijinem, potem dajōdaijinem 72, 122, 123
- Fujiwara Fusasaki (682–737), minister Policji (Mimbukyō) 72, 123
- Fujiwara Fuyutsugu (775–826), prywatny sekretarz (kurōdo-no kami) cesarza Saga 124, 132
- Fujiwara Hirotugu (715–741), znawca buddyzmu, sztuki wojennej, astronomii 72
- Fujiwara Kaishi (X w.), córka Fujiwary Koretady, matka następcy tronu księcia Morosady, późniejszego cesarza Kazana 126
- Fujiwara Kamatari, inaczej Nakatomi Kamako (Kamatari) (614–669), założyciel potężnego rodu Fujiwara, otrzymał od cesarza Tenchi najwyższą rangę dworską taishokukkan i nazwisko Fujiwara 54, 64, 72, 122, 123, 132
- Fujiwara Kaneie (929–999), dygnitarz dworski, piastujący kolejno urzędy kampaku, sesshō i dajōdajina 126–129
- Fujiwara Kanemichi (925–977), dajōdajin i kampaku na dworze cesarza En'yū 126, 127
- Fujiwara Korechika (974–1010), dygnitarz i poeta 128
- Fujiwara Koretada (924–972), arystokrata i poeta, miał tytuł daingona 126
- Fujiwara Maro (695–737), dworzanin, uczestnik wyprawy przeciw plemieniu Ezo w płn.-wsch. Japonii 72, 123
- Fujiwara Michikane (961–995), dworzanin, potem mnich, na tydzień przed

- śmiercią mianowany kampaku 127, 128
- Fujiwara Michinaga (966–1027), dworzanin i mąż stanu, najbardziej wpływowa osobistość rodu Fujiwara, szara eminencja, później dajōdajin, teść trzech cesarzy 107, 117, 119, 127, 131, 145, 146, 148
- Fujiwara Michinori zob. Shinzei
- Fujiwara Michitaka (953–995), sesshō, później kampaku na dworze cesarza Ichijō 127–129, 131
- Fujiwara Michitsuna (955–1020), syn Fujiwary Kaneie 127
- Fujiwara Morosuke (908–960), dworzanin, udajin 126
- Fujiwara Morotada (920–969), dygnitarz dworski, nosił tytuł dainagona 126
- Fujiwara Mototsune (836–891), dygnitarz dworski – sesshō, potem dajōdajin, a następnie kampaku 104, 105, 124, 132
- Fujiwara Muchimaro (680–737), dworzanin, udajin 72, 73, 123
- Fujiwara Nakaie (929–990), syn Fujiwary Morosuke 126
- Fujiwara Nakamaro (706–764), mąż stanu, zaufany doradca cesarzowej-regentki Kōken, potem dajōdajin, otrzymał nazwisko Emi-no Oshikatsu 73, 74
- Fujiwara Nobuyori (1133–1159), dworzanin, zaufany cesarza Goshirakawy, szef policji 109
- Fujiwara Saneyori (900–970), dworzanin, kampaku i dajōdajin za cesarzy Reizei i En'yū 126, 127
- Fujiwara Seika (Seiga) (1561–1619), uczony konfucjanista 299
- Fujiwara Sukemasa (944–998), kaligraf, wysoki urzędnik dworski 144, 146
- Fujiwara Sumitomo (zm. 941), przywódca rebelii w 939 r. 101, 118, 119
- Fujiwara Tadahira (880–949), dworzanin, poeta, piastował wysokie urzędy sesshō, kampaku oraz dajōdajina 106, 125, 126
- Fujiwara Tadamichi (1097–1164), dworzanin kampaku, od 1129 r. dajōdajin 109
- Fujiwara Tadazane (1078–1162), dworzanin, otrzymał tytuł kampaku, potem sesshō 109
- Fujiwara Takanobu (1142–1205), malarz, poeta 184
- Fujiwara Tameie (1198–1275), poeta 180
- Fujiwara-no Tamesuke (1263–1328), poeta 180
- Fujiwara Tametoki (X w.), ojciec Murasaki Shikibu, gubernator prowincjonalny 142
- Fujiwara Tanetsugu (796–840), dworzanin, poseł do Chin 94, 123
- Fujiwara Teika (Sadaie) (1162–1241), poeta dworski 180
- Fujiwara Tokihira (871–909), drugi z trzech najważniejszych ministrów za cesarza Daigo 106, 114, 124, 125
- Fujiwara Umakai (694–737), dworzanin, poseł do Chin, doradca dworski, mistrz ceremonii dworskiej 72, 123
- Fujiwara Yasuhira (1155–1189), gubernator wojskowy prowincji Mutsu 157
- Fujiwara Yorimichi (992–1074), syn Michinagi, przez 52 lata kampaku i sesshō, za jego rządów ród Fujiwara przeżywał swój największy rozkwit 107, 114, 116, 130, 131, 148
- Fujiwara Yorinaga (1120–1156), dworzanin, udajin, uji-no chōja rodu Fujiwara, uczony 109
- Fujiwara Yoritada (924–989), dygnitarz dworski i sadajin, potem kampaku i dajōdajin 127, 128
- Fujiwara Yoshifusa (804–872), dygnitarz dworski – dajōdajin, potem sesshō 104, 105, 124, 132
- Fujiwara Yukinari (972–1027), mistrz kaligrafii 144–146
- Fukuda Kōtei, samuraj z Tōsy, jeden z autorów proklamacji cesarskiej z 1868 r. 345, 347
- Fukuda Tokuzō (1874–1930), ekonomista 399
- Fukushima, ród 265
- Fukushima Masanori (1561–1624), daimyō 241, 255
- Fukuzawa Yukichi (1834–1901), założyciel Keiō-gijuku (później Uniwersytet Keiō), propagator idei zachodnich, wysłannik shōgunatu do USA i Europy, popularyzator postępowych idei w prasie 366, 367, 387, 396
- Funado (VIII w.), książę 74
- Fun'ya Watamaro (765–823), wojownik, dowódca ekspedycji karnej do pln.-wsch. Japonii (813), chūnagon 95, 123
- Furusawa Urō, jeden z sygnatariuszy memoriału do cesarza Meiji z 1874 r. 359
- Fusasaki zob. Fujiwara Fusasaki
- Futabatei Shimei (1864–1909), powieścio-

- pisarz, prawdziwe nazwisko: Hasegawa Tatsunosuke 388, 395
- Fuyutsugu zob. Fujiwara Fuyutsugu
- Gamō, ród 241
- Ganjin (688–763), mnich buddyjski, urodzony w Chinach, fundator świątyni Tōshōdaiji w Narze 80, 85
- Geiami (1431–1485), „zawodowy uczestnik w rozrywce estetycznej” (dōbōshū), znawca poezji, malarstwa, dekoracji wnętrz, ogrodnictwa 213
- Gembō (?–746), mnich buddyjski, uczony, studiował w Chinach przez 20 lat 72
- Gemmei (661–721), 43. cesarzowa w latach 708–714 67, 72
- Gempaku zob. Sugita Gempaku
- Gen zob. Minamoto
- Genji zob. Minamoto
- Gennai zob. Hiraga Gennai
- Genshi (X w.), córka Fujiwary Michitaki 128
- Genshō (680–748), 44. cesarzowa w latach 715–724 72
- Gneist Rudolf von (1816–1895), niemiecki prawnik i polityk 344, 367
- Godaigo (1288–1339), 96. cesarz, w latach 1318–1339 171–173, 184–190, 192, 211, 298
- Gofukakusa (1243–1304), 89. cesarz w latach 1246–1259 170
- Gofushimi (1288–1336), 93. cesarz w latach 1298–1301 172
- Gohorikawa (1212–1234), 86. cesarz w latach 1221–1232 163
- Goichijō (1008–1036), 68. cesarz w latach 1016–1036 130
- Gokameyama (1350–1424), 99. cesarz w latach 1383–1392 190
- Gokomatsu (1377–1433), 100. cesarz w latach 1392–1412 190
- Gokomyo (1633–1654), 110. cesarz w latach 1643–1654 264
- Golikow (XIX w.), współwłaściciel kompanii futrzarskiej w Rosji 326
- Gołownin Wasilij, Rosjanin, wysłany w 1811 r. z misją penetracyjną na wody przybrzeżne Japonii 326
- Gomizunōo (1596–1680), 108. cesarz w latach 1611–1629 263
- Goreizei (1025–1068), 70. cesarz w latach 1045–1068 130
- Gosaga (1220–1272), 88. cesarz w latach 1242–1246 170
- Gosai (1637–1685), 111. cesarz w latach 1656–1663 264
- Gosanjō (1034–1073), 71. cesarz w latach 1068–1072 107, 108, 116, 120, 123, 131
- Goshirakawa (1127–1192), 77. cesarz w latach 1155–1158 108–111, 120, 152, 153, 155–158, 161, 172
- Gosuzaku (1009–1045), 69. cesarz w latach 1036–1045 114, 130
- Gotakakura-in, ex-cesarz, zob. też Morisada, książę 163, 171
- Gotō Gōjirō, osobnik, który uratował brytyjskiego ministra w zamachu na jego życie 343
- Gotō Shōjirō (1838–1897), polityk 342, 349, 356, 359
- Gotoba (1180–1239), 82. cesarz w latach 1183–1198 108, 158, 161, 163, 171, 172, 180
- Gouda (1267–1324), 91. cesarz w latach 1274–1287 171
- Goyōzei (1571–1617), 107. cesarz w latach 1586–1611 239, 259
- Grant Ulysses Simpson (1822–1885), prezydent USA w latach 1845–1848 354
- Grey Edward, brytyjski minister spraw zagranicznych w latach 1905–1916 402
- Gromyko Andriej A. (ur. 1909), polityk dyplomata radziecki 430
- Gyōgi (668–749), mnich buddyjski, budowniczy architekt 79, 80
- Hachisuka Iemasa (1558–1638), daimyō 244
- Hachisuka Yoshishige (1586–1620), wojownik 255, 259
- Hakuseki zob. Arai Hakuseki
- Hall John W., współczesny historyk amerykański, japonista 161, 424
- Hamaguchi Osachi (1870–1931), premier Japonii w latach 1929–1931 408
- Han, chińska dynastia 206 r. p.n.e.–8 r. n.e. 18, 32
- Harris Townsend (1804–1878), minister i konsul USA 330–333
- Harunori zob. Uesugi Harunori
- Hasegawa Tōhaku (1539–1610), malarz 250
- Hashiba zob. też Toyotomi Hideyoshi 233, 236
- Hashimoto Gahō (1835–1908), malarz 392

- Hatakeyama, ród 194
- Hatakeyama Masanaga (zm. 1493), daimyō, wojownik 198
- Hatakeyama Yoshinari (zm. 1490), wojownik 198
- Hayashi, ród 307, 311
- Hayashi Razan (Dōshun) (1583–1657), uczony konfucjanista, doradca shōguna, sędzia i autor kodeksu samurajów 299, 302
- Hayashi Tadasu (1850–1913), dyplomata, członek rządu 374, 375
- Hayashi Yūzō (1842–1921), polityk 364
- Hei zob. Taira
- Heiber Helmut, wydawca monachijski 418
- Heishi zob. Taira
- Heishū zob. Horoi Heishū
- Heizei (774–824), 51. cesarz w latach 806–809 95, 104, 123, 124, 132
- Hidari Jingorō (1594–1651), rzeźbiarz i architekt 315, 316
- Hidenobu zob. Oda Hidenobu
- Hidetada zob. Tokugawa Hidetada
- Hidetsugu zob. Toyotomi Hidetsugu
- Hideyori zob. Toyotomi Hideyori
- Hideyoshi zob. Toyotomi Hideyoshi
- Hikaru, książę bohater *Genji-monogatari* 142
- Himeko zob. Himiko
- Himiko (III w.), królowa kraju Yamatai 33, 34
- Hino Suketomo (zm. 1332), dworzanin, zaufany cesarza Godaigo, spiskowiec przeciw Kamakura-bakufu 171
- Hino Tomiko (XV w.), żona Ashikagi Yoshimasy 197
- Hino Toshimoto (zm. 1332), dworzanin cesarza Godaigo, spiskował wraz z Hino Suketomo 171, 172
- Hioki Masu (1861–1926), dyplomata 402
- Hiraga Gennai (1728–1779), pisarz, botanik 307, 308, 390
- Hiranuma Kiichirō, radca cesarza przed kapitulacją w 1945 r., premier w 1939 r. 422
- Hirata Atsutane (1776–1843), uczony 305, 306, 370
- Hirohito, książę zob. też Shōwa, cesarz 406
- Hiroshige zob. Utagawa Hiroshige
- Hirota Kōki (1878–1948), dyplomata i polityk, premier w latach 1936–1937 414, 428
- Hishikawa Moronobu (1618–1694), malarz 314, 320
- Hishina, ród 310
- Hitler Adolf (1889–1945), przywódca faszyzmu niemieckiego, kanclerz w latach 1934–1945 414, 417, 418, 420
- Hitotsubashi, ród 333
- Hitotsubashi Munetada (1721–1764), daimyō 276
- Hitotsubashi Yoshinobu (Keiki), zob. też Tokugawa Yoshinobu 333, 334, 336
- Ho, chiński dyplomata w XX w. 412
- Hōjō, ród 160–164, 169–173, 175, 185, 187, 188, 191, 192, 208, 220, 222, 228, 236, 239, 240, 370
- Hōjō Nakatoki (1306–1333), daimyō, wojownik 173
- Hōjō Sadatoki (1271–1311), 7. Kamakura shikken z rodu Hōjō 170
- Hōjō Sōun (1432–1519), daimyō i wojownik, zob. też Ise Nagauji 195
- Hōjō Takatoki (1303–1333), 9. i ostatni Kamakura shikken 173
- Hōjō Tokimasa (1138–1215), pierwszy shikken shōgunatu Kamakura 162
- Hōjō Tokimune (1251–1284), 6. Kamakura shikken 166–168, 170
- Hōjō Tokiyuki (zm. 1353), daimyō i wojownik 188
- Hōjō Ujimasa (1538–1590), daimyō 226, 239
- Hōjō Ujinao (1562–1591), daimyō 239
- Hōjō Ujiteru (1540–1590), daimyō i wojownik 239
- Hōjō Yasutoki (1183–1242), 3. Kamakura shikken 163, 164
- Hōjō Yoshitoki (1163–1224), shikken 162, 163
- Hokusai zob. Katsushika Hokusai
- Hon'ami Kōetsu (1558–1637), płatnerz, wszechstronny artysta 316
- Hōnen (1133–1212), mnich buddyjski, założyciel sekty jōdo (Czystej Ziemi) 173, 174
- Hori Hideharu (XVI/XVII w.), daimyō 259
- Horoi Heishū (1728–1801), konfucjanista 310, 311
- Hosokawa, ród 194, 199, 220, 224, 266, Hosokawa Katsumoto (1430–1473), daimyō 197, 198, 219
- Hosokawa Masamoto (1466–1507), wojownik, odziedziczył tytuł kanreia po ojcu Katsumoto 199

- Hosokawa Tadaoki (1564–1645), daimyō 241, 255, 259
- Hotta Masayoshi (1810–1864), daimyō 332, 333
- Hull Cordell (1871–1955), polityk amerykański 417
- Ichijō (980–1011), 66. cesarz w latach 986–1011 107, 128, 142
- Ichijō, ród 131
- Ichikawa Ebizō (XVIII w.), aktor kabuki 314
- Ichikawa Einosuke (XIX w.), nauczyciel, chrześcijanin 352
- Ichiman zob. Minamoto Ichiman
- Iemitsu zob. Tokugawa Iemitsu
- Ienari zob. Tokugawa Ienari
- Ienobu zob. Tokugawa Ienobu
- Iesada zob. Tokugawa Iesada
- Ieshige zob. Tokugawa Ieshige
- Ietsuna zob. Tokugawa Ietsuna
- Ieyasu zob. Tokugawa Ieyasu
- Ieyoshi zob. Tokugawa Ieyoshi
- Ihara Saikaku (1642–1693), pisarz 319, 320
- Ii, ród 277
- Ii Naosuke (1815–1869), polityk 332–334, 336
- Ii Yashihirō, przewodniczący Komitetu Strajkowego w 1947 r. 427
- Ikeda, ród 310
- Ikeda Mitsumasa (1609–1682), daimyō 301, 302
- Ikeda Nobuteru (1536–1584), wojownik 234, 236
- Ikeda Yasaburō, autor książki o demonach 42
- Ikenobō Senkei (XV w.), mistrz ikebany 217
- Ikenobō Sen'ō (XVI w.), mistrz ikebany 217
- Ikoma, ród 266
- Ikoma Kazumasa (1555–1610), wojownik 255
- Imagawa, ród 205, 220, 222, 232
- Imagawa Yoshimoto (1519–1560), wojownik 220, 222, 251
- Imbe zob. Imibe
- Imibe, ród kapłanów shintō 41, 45
- Imoko zob. Ono-no Imoko
- Imube zob. Imibe
- Inoue Junnosuke (1866–1932), bankier, minister finansów 409
- Inoue Kaoru (1835–1915), polityk, minister spraw zagranicznych w latach 1885–1886 340, 349, 361, 367, 385
- Inoue Kowashi (1843–1895), polityk 367
- Inoue Mitsusada (ur. 1917), historyk 33
- Inoue Nisshō (1886–1967), przywódca Ketsumeidanu, polityk prawicowy 409
- Inukai Tsuyoshi (1855–1932), polityk, premier w latach 1931–1932 409
- Ippen (1239–1289), mnich buddyjski 175, 225
- Isada (X w.), książę 127, 128
- Ise Nagauji, daimyō, zob. też Hōjō Sōun 195, 200
- Ishida Mitsunari (1563–1600), wojownik 242, 254, 255, 258
- Ishii Kikujirō (1866–1945), minister spraw zagranicznych w gabinecie Okumy od 1914 r. 403
- Isshiki, ród 194
- Isshiki Yoshinao (zm. 1483), uczestnik wojny Ōmi 198
- Itagaki Seishirō (XX w.), plk 411, 428
- Itagaki Taisuke (1837–1919), polityk 349, 356, 359, 360, 363, 364, 397
- Itakura Katsukiyo (1821–1889), rōjū 342
- Itakura Katsushige (1545–1624), wojownik 260
- Itakura Shigemasa (1588–1638), wojownik 285
- Itō Hirobumi (1841–1909), pierwszy premier w nowożytnej historii Japonii w latach 1885–1888, 1892–1896, 1898 i 1900–1901 303, 340, 344, 349, 354, 360, 364, 366, 367, 371, 372, 374–376, 387, 400
- Itō Jinsai (1627–1705), filozof konfucjanista 302, 303
- Itō Miyoji (1857–1934), polityk, dyplomata 367
- Itō Tōgai (1670–1738), syn Jinsaia, uczony, konfucjanista 303, 306
- Iwakura Tomomi (1825–1883), polityk i dyplomata 341, 345, 352, 354–356, 366, 386
- Iyo (III w.), władczyni kraju Yamati 34
- Jansen M. B., współczesny historyk amerykański 324
- Jichū zob. Tani Jichū
- Jien (1155–1225), mnich 121
- Jimmu (660–585 r. p.n.e.), pierwszy cesarz 32, 36, 367

- Jingorō zob. Hidari Jingorō
- Jitō (645–702), 41. cesarzowa w latach 690–697 18, 66
- Jōchō (żył ok. 1185), rzeźbiarz 149
- Jodl Alfred (1890–1946), gen. niemiecki, współpracownik Hitlera 420
- Jomei (593–641), 34. cesarz w latach 629–641 54
- Jōō zob. Takeno Jōō
- Jūan, dynastia mongolska w Chinach w latach 1280–1368 166
- Ju-ching (1163–1228), nauczyciel Dōgena, Chińczyk 175
- Junna (786–840), 53. cesarz w latach 823–833 104
- Junnin (733–765), 47. cesarz w latach 758–764 70, 74
- Junshi (VIII/IX w.), żona cesarza Nimmyō 124
- Juntoku (1197–1242), 84. cesarz w latach 1210–1221 163, 180
- Kada Azumamaro (1669–1736), badacz klasycznych tekstów japońskich 305, 306
- Kagekatsu zob. Uesugi Kagekatsu
- Kaguya-hime, bohaterka literacka 141
- Kahei zob. Takadaya Kahei
- Kaibara Ekiken (Ekken) (1630–1714), konfucjanista 300
- Kaikei (XIII w.), rzeźbiarz 181
- Kakinomoto-no Hitomaro (VII/VIII w.), poeta 66
- Kamatari zob. Nakatomi Kamako (Kamatari), Fujiwara Kamatari
- Kameyama (1249–1305), 90. cesarz w latach 1259–1274 170
- Kammu (737–806), 50. cesarz w latach 781–806 75, 94, 95, 97, 98, 101, 102, 104, 106, 120, 122, 123
- Kammu-Heishi, ród wywodzący się od cesarza Kammu 102
- Kamo Chōmei (1153–1216), poeta i pisarz 180, 181
- Kamo Mabuchi (1697–1769), badacz klasycznych tekstów japońskich 305, 306
- Kamo Sadao, syn Kamo Mabuchiego 305
- Kan'ami (1333–1384), aktor i autor sztuk nō 212, 214
- Kanehito, książę, zob. też Ichijō, cesarz 127, 128
- Kaneie zob. Fujiwara Kaneie
- Kaneko Kentarō (1853–1943), wysoki urzędnik państwowy 367
- Kanemichi zob. Fujiwara Kanemichi
- Kanezane zob. Kujō Kanezane
- Kanō Eitoku (1543–1590), malarz 250, 316
- Kanō Hōgai (1828–1888), malarz 392
- Kanō Naonobu (1607–1650), malarz 315
- Kanō Tan'yū (1602–1671), malarz 315
- Kanshō-sensei zob. Aoki Kon'yō
- Karu książę, zob. też ces. Kōtoku 55
- Kataoka Kenkichi (1843–1903), admirał, mąż stanu 363, 364
- Katarzyna II (1684–1727), caryca Rosji 325
- Katayama Sen (1859–1933), działacz komunistyczny 398
- Katō Hiroyuki (1836–1916), pedagog 359, 387
- Katō Kiyomasa (Teranosuke) (1562–1611), wojownik 241, 242, 244
- Katō Tadahiro (1597–1653), wojownik 266
- Katō Takaaki (1860–1926), mąż stanu, premier w latach 1924–1925, 1925–1926 402
- Katō Yoshiakira (XVI/XVII w.), wojownik 255, 259
- Katsuie zob. Shibata Katsuie
- Katsumi (VI w.), naczelnik rodu Nakatomi 50, 54
- Katsura Tarō (1847–1913), wojskowy, premier w latach 1901–1906, 1908–1911, 1912–1913 375, 376, 396
- Katsuragawa Hoshū (1751–1809), lekarz i tłumacz Tokugawa-bakufu 308
- Katsushika Hokusai (1760–1849), malarz, drzeworytnik, ilustrator 314
- Katsuyori zob. Takeda Katsuyori
- Kawabata Gyokushō (1842–1913), malarz 392
- Kawakami Tōgai (1828–1881), malarz 390
- Kazan (968–1008), 65. cesarz w latach 984–986 127
- Kazu (XIX w.), księżniczka, siostra cesarza Kōmeia 336
- Kazuhito, książę, zob. też cesarz Kōgon 172
- Kazuko (XVII w.), cesarzowa 263, 264
- Kazusa, ród 154
- Keichū (1640–1701), mnich, uczony 304, 305
- Kennan George F. (ur. 1904), amerykański wysoki urzędnik państwowy i dyplomata 427
- Kenshin zob. Uesugi Kenshin
- Kenzan zob. Nonaka Kenzan

- Kibi-no Makibi (693–775), uczony 72
 Kidder J. E., współczesny historyk amerykański 30
 Kido Kōichi (1889–1977), mąż stanu 422, 428
 Kido Kōin (1833–1877), dyplomata 340, 345, 349, 354, 363
 Kikkawa Hiroie (1561–1625), daimyō 255
 Kikuchi (XIII w.), dowódca 167
 Kikuchi Kan (1888–1948), pisarz 390
 Kikuchi Taketoshi (żył ok. 1340 r.), wojownik 188
 Kimmei (509–571), 29. cesarz w latach 539–570 49
 Kimura Heitarō (zm. 1948), gen. 428
 Ki-no Kosami (733–797), wojownik 95
 Kino Kuniya (1665–1734), Senzan lub Bunzaemon, bogaty kupiec okresu Edo 279
 Ki-no Tsurayuki (883–946), kaligraf i poeta 141–143
 Kinoshita Naoe (1869–1937), pisarz 398
 Kinoshita Tokichirō, zob. też Toyotomi Hideyoshi 246
 Kinoshita Yaemon, ojciec Hideyoshiego 232
 Kipling Rudyard (1865–1936), pisarz angielski 385, 386
 Kira Yoshinaka (1641–1702), hatamoto, mistrz ceremonii na dworze shōguna 291
 Kita Ikki (1883–1937), teoretyk faszyzmu japońskiego 413
 Kitabatake, ród 172, 189, 223
 Kitabatake Chikafusa (1293–1354), wojownik 186, 298, 299
 Kitagawa Utamaro (1753–1805), malarz 314
 Kitamuki Dōchin (XVI w.), mistrz ceremonii herbaty 247
 Kiyohara, ród 101, 118
 Kiyohara (XI w.), gubernator prowincji Dewa 101
 Kiyohara Motosuke (908–990), poeta 143
 Kiyomasa zob. Katō Kiyomasa
 Kiyomasu zob. Torii Kiyomasu
 Kiyomori zob. Taira Kiyomori
 Kobayakawa Hideaki (1577–1602), przybrany syn Hideyoshiego, przeszedł na stronę Ieyasu 244, 255
 Kobayakawa Takakage (1532–1596), wojownik 241
 Kōbō-daishi zob. Kūkai
 Kōetsu zob. Hon'ami Kōetsu
 Kōgon (1315–1364), 1. cesarz północnej dynastii 172, 173, 186, 188
 Kōgyoku (594–661), 35. cesarzowa w latach 642–645 54, 55
 Koiso Kumiaki (1880–1950), gen., premier w latach 1944–1945 410, 428
 Kōkei (żył ok. 1190), rzeźbiarz 181
 Kōken (718–770), 46. cesarzowa w latach 749–758, panowała też jako cesarzowa Shōtoku 73, 74, 80, 123
 Kōkō (830–887), 58. cesarz w latach 884–887 105, 106, 124
 Kōmei (1831–1866), 121. cesarz w latach 1847–1866 334, 336, 341
 Kōmoto Daisaku (XX w.), płk 407, 408
 Komuro Shinobu (1839–1898), polityk 359
 Kōmyō (1321–1380), 2. cesarz północy w latach 1337–1348 188, 190
 Kōmyō (701–760), cesarzowa 72, 83, 91, 122
 Konfucjusz (chiń. K'ung Fu-tse, jap. Kōshi) (552 r. p.n.e. – 479 r. p.n.e.), myśliciel 305
 Kōnin (709–781), 49. cesarz w latach 770–781 75, 95
 Konishi Yukinaga (zm. 1600), wojownik 241, 242, 244, 255
 Kōno Hironaka (1849–1923), polityk 364
 Kō-no Morofuyu (zm. 1351), wojownik 194
 Konoe, ród 131
 Konoe Fumimaro (1891–1945), książę, polityk, premier w latach 1937–1939, 1940–1941, 1941 131, 266, 414, 416, 417, 428
 Konoike, ród 279
 Kon'yō zob. Aoki Kon'yō
 Korechika zob. Fujiwara Korechika
 Koretada zob. Fujiwara Koretada
 Kose Notari (745–812), wojownik 32
 Kōshi (X w.), córka Fujiwary Kanemichiego 127
 Kōtai, król kraju Wei 46
 Kotański Wiesław (ur. 1915), polski uczony, japonista 21, 142
 Kōtoku (597–654), 36. cesarz w latach 645–654 35, 37, 55
 Kōtoku Shūshi (1871–1911), działacz socjalistyczny 398
 Ksawery Franciszek (Francisco de Xavier) (1506–1552), misjonarz, jezuita hiszpański 231, 232, 284
 Kubilaj-chan (1215–1291), chan Mongołów 166–168

- Kugyō zob. Minamoto Kugyō
 Kujō, ród 131
 Kujō Kanazane (1149–1207), minister, kampaku 159
 Kukai (Kōbō-daishi) (784–835), mnich buddyjski, założyciel sekty shingon 134–138, 144
 Kulmus J. A., autor niemieckiego atlasu anatomicznego 307
 Kumazawa Banzan (1619–1691), uczony 302, 304, 310
 Kumazawa Morihisa (XVI/XVII w.), dziad po kądzieli Kumazawy Banzana 302
 Kuninaka-no Kimimaro (zm. 774), Koreańczyk, rzeźbiarz 86
 Kuniyoshi (1797–1861), malarz 155
 Kuroda Kiyotaka (1840–1900), polityk, premier w latach 1888–1889 343, 361, 365, 367
 Kuroda Nagahiro (1811–1887), głowa rodu z Fukuoki 325
 Kuroda Nagamasa (1568–1623), wojownik 241, 242, 244, 255,
 Kuroda Seiki (1866–1924), malarz 392, 393
 Kuromaro zob. Takamuko-no Kuromaro
 Kuruma Zenshichi (XVI/XVII w.), szef gildii „nieczystych” („nieludzi” – „hinin”) 281
 Kurusu Saburō (1886–1954), dyplomata 416–418
 Kusuko (IX w.), córka Fujiwary Tanetsugu 123, 124, 132
 Kusunoki, ród 172, 189
 Kusunoki Masashige (1294–1336), wojownik 172, 173, 186, 188
 Kūya (903–972), mnich buddyjski 138, 139
 Kwang Hsu (1872–1908), cesarz chiński 374
 Kyōgoku, ród 194
 Lansing Robert (1864–1928), amerykański dyplomata, sekretarz spraw zagranicznych w latach 1915–1920 403
 Laxman Adam Kiriłowicz (XVIII w.), wysłannik Katarzyny II do Japonii 325
 Lenin Włodzimierz Iljicz, właściwie Uljanow (1870–1924), rosyjski rewolucjonista, twórca państwa ZSRR 398
 Li Hung-chang (1823–1901), polityk chiński 371–373
 Lytton lord (XX w.), dyplomata brytyjski 412
 Lobanow (XIX/XX w.), dyplomata rosyjski 373
 Mabuchi zob. Kamo Mabuchi
 Mac Arthur Douglas (1880–1964), gen., dowódca amerykańskich sił okupacyjnych w Japonii w latach 1945–1950 423, 424, 426–428
 McKenzie F. A. (XX w.), autor książki *Korea's Fight for Freedom* 372
 Madenokōji Fujifusa (1295–1380), urzędnik dworski 186
 Maebara Issei (1834–1876), polityk 361
 Maeda, ród 277
 Maeda Gen'i (1539–1602), wojownik 252, 254
 Maeda Toshiie (1538–1599), wojownik 244, 252, 254, 258
 Maeda Toshimasa (XVII w.), syn Toshiie 258
 Maejima Hisoka (1835–1919), urzędnik państwowy 388
 Maeno Ryōtaku (1723–1803), lekarz 307, 308
 Maki Kenji (ur. 1892), prawnik 35
 Makino Nobuaki (1861–1949), dyplomata 404
 Marek Aureliusz (121–180), cesarz rzymski od 161 r., filozof 304
 Marks Karol (1818–1883), ekonomista, filozof 398
 Maro zob. Fujiwara Maro
 Marubashi Chūya (zm. 1651), samuraj 287, 288
 Masako zob. Minamoto Masako
 Masamori zob. Taira Masamori
 Masashige zob. Kusunoki Masashige
 Masatomo zob. Ashikaga Masatomo
 Masayoshi zob. Hotta Masayoshi
 Mashita (Masuda) Nagamori (1545–1615), wojownik 254
 Mass J. P., współczesny językoznawca angielski 156
 Matsudaira, ród 270, 277, 338
 Matsudaira Hirotada (1526–1549), wojownik, ojciec Ieyasu 251
 Matsudaira Katamori (1835–1893), daimyō 338
 Matsudaira Motoyasu, wojownik, zob. też Tokugawa Ieyasu 222, 251
 Matsudaira Nobutsuna (1596–1662), wojownik, minister za shōguna Tokugawy Ietsuna 288

- Matsudaira Nobuyuki (XVI/XVII w.), brat Tokugawy Ieyasu 302
- Matsudaira Sadanobu (1758–1829), daimyō 321
- Matsudaira Sadaoki (XVIII w.), daimyō z Shirakawa 310
- Matsudaira Yasuhide (1761–1808), urzędnik administracyjno-sądowy 325
- Matsudaira Yoshinaga (1828–1890), wojownik 333, 336, 337
- Matsui Iwane (1878–1948), gen. 428
- Matsukura, ród 285
- Matsukura Shigeharu (zm. 1638), głowa rodu 285
- Matsunaga, ród 199, 220
- Matsunaga Hisahide (1510–1577), wojownik 227
- Matsuo Bashō (1644–1694), poeta 319, 320
- Matsuoka Yōsuke (1880–1946), dyplomata, minister spraw zagranicznych w II gabinecie Konoe 417
- Matsushita Yukitsuna (XVI w.), wasal rodu Imagawa 232
- Megata Tanetaro (1843–1926), polityk 375
- Meiji (1852–1912), 122. cesarz w latach 1868–1912 341, 377, 396
- Meishō (1623–1696), 109. cesarzowa w latach 1630–1643 263
- Michikane zob. Fujiwara Michikane
- Michinaga zob. Fujiwara Michinaga
- Michitaka zob. Fujiwara Michitaka
- Michitsuna zob. Fujiwara Michitsuna
- Michizane zob. Sugawara Michizane
- Ming, dynastia chińska (do 1644 r.) 301
- Minami Jirō (1874–1957), gen. 410, 411
- Minamoto=Gen-Genji (ród Minamoto); również shōgunat Minamoto 102, 109–111, 113, 116, 117, 119, 120, 123, 124, 127, 130, 150–154, 156, 157, 159, 160, 163, 181, 187, 191, 192, 196, 208, 237, 264, 266, 267
- Minamoto Ichiman (1200–1203), najstarszy syn Yoriie 160
- Minamoto Kugyō (1201–1219), mnich 160
- Minamoto Masako (1157–1225), żona Yoritomo 160–162
- Minamoto Mitsunaka (912–997), wojownik 119, 126
- Minamoto Noriyori (1156–1193), wojownik 111, 113, 153
- Minamoto Sanetomo (1192–1219), 3. shōgun z rodu Minamoto 160–162, 191
- Minamoto Senjumarū (zm. 1214), trzeci syn Yoriie 160
- Minamoto Takaaki (Takaakira) (914–982), syn cesarza Daigo, udajin, potem sadajin 126, 129
- Minamoto Tametomo (1139–1170), zwany też Chinzei Hachiro, wojownik 109
- Minamoto Tameyoshi (1096–1156), wojownik 109
- Minamoto Yoriie (1182–1204), 2. shōgun z rodu Minamoto 160, 162, 175
- Minamoto Yorimasa (1106–1180), wojownik 111
- Minamoto Yorimitsu (Raikō) (948–1021), wojownik, poeta, polityk 117, 119, 130
- Minamoto Yorinobu (968–1048), wojownik 101, 117, 119
- Minamoto Yoritomo (1148–1199), 1. shōgun z rodu Minamoto 110, 111, 113, 150–163, 165, 184, 266
- Minamoto Yoriyoshi (998–1082), wojownik 101, 119
- Minamoto Yoshiie (1039–1106), wojownik 101, 119
- Minamoto Yoshimitsu (zm. 1127), wojownik 119
- Minamoto Yoshinaka (1154–1184), wojownik 111, 113, 152–154
- Minamoto Yoshitomo (1123–1160), wojownik 109, 110, 150
- Minamoto Yoshitsune (1159–1189), wojownik 111, 113, 153–155, 157
- Minamoto Yukiie (Yoshimori) (zm. 1189), wojownik 111, 113, 152–155
- Minobe Tatsukichi (1873–1948), prawnik 412
- Mitsuhide zob. Akechi Mitsuhide
- Mitsui, rodzina bankierów, handlowców, i przemysłowców 279
- Mitsukuni (1628–1700), daimyō, administrator, erudyta 304, 329
- Mitsunaka zob. Minamoto Mitsunaka
- Miura, ród 154, 161
- Miura Anjin zob. Adams Will
- Miura Gorō (1846–1926), gen., mąż stanu 373
- Miyake Kanran (1674–1718), uczony 304
- Miyako, z Fujiwarów (VIII w.), matka ces. Shōmu 122
- Miyoshi, ród 161, 199, 220
- Miyoshi (XIII w.), urzędnik cesarski 164

- Miyoshi Yoshitsugu (zm. 1573), daimyō 227
- Mizuno Tadakuni (1794–1851), minister shōgunatu Tokugawa 321, 322, 327, 329
- Mochihito (1151–1180), syn cesarza Go-shirakawy, wojownik 111, 150, 152
- Mogami Yoshiakira (1546–1614), wojownik 254
- Mołotow Wiaczesław M., właśc. W. M. Skriabin (ur. 1890), radziecki polityk, dyplomata 415, 421
- Mononobe, ród 42, 45, 49, 50
- Mononobe Moriya (zm. 587), przywódca rodu 50
- Montoku (827–858), 55. cesarz w latach 850–858 104, 124
- Monzaemon zob. Chikamatsu Monzaemon
- Mōri, ród 199, 220, 228, 229, 349
- Mōri Arinori (1847–1889), mąż stanu 387
- Mōri Hidemoto (1579–1650), wojownik 244, 255
- Mōri Motonari (1497–1571), wojownik 205, 339
- Mōri Narihiro (zm. 1836), daimyō 324
- Mori Ōgai (1862–1922), pisarz 388
- Mōri Sadahiro (XIX w.), syn daimyō, wódz armii z Chōshū 337, 338
- Mōri Tadamasa (1570–1634), daimyō 259
- Mori Takeshi (zm. 1945), gen., dowódca gwardii cesarskiej 422
- Mōri Terumoto (1553–1625), wojownik 223, 228, 229, 238, 241, 244, 252, 254, 255, 258
- Morihiro (959–991), książę, potem cesarz En'yū od 969 r. 126
- Morinaga (1308–1335), książę, syn cesarza Godaigo 172, 184, 186–188, 191
- Morisada (1179–1223), książę, ex-cesarz Gotakakura-in, syn cesarza Takakury 163
- Morosada (968–1008), książę, zob. też Kazan, cesarz, syn cesarza En'yū, od 984 r. cesarz Kazan 126, 127
- Morosuke zob. Fujiwara Morosuke
- Morris Ivan, współczesny historyk angielski, japonista 142, 147
- Morse E. (1838–1925), amerykański zoolog 13
- Motoki, ród 310
- Motoki Einoshin (1735–1794), tłumacz języków obcych 310
- Motoori Norinaga (1730–1801), uczony 305, 306, 370
- Mototsune zob. Fujiwara Mototsune
- Motouji zob. Ashikaga Motouji
- Mozart Wolfgang Amadeusz (1756–1791), austriacki kompozytor 387
- Muchimaro zob. Fujiwara Muchimaro
- Munetada zob. Hitotsubashi Munetada
- Munetake zob. Tayasu Munetake
- Murai Yasuhiko, współczesny historyk japoński 130
- Murakami (926–967), 62. cesarz w latach 946–967 125, 126
- Muraoka Chōtarō (XX w.), gen. 408
- Murasaki Shikibu (978–1015?), pisarka, autorka *Genji-monogatari* 142, 143, 146
- Murata Jukō (1422–1502), dōbōshū (za-wodowy esteta), mistrz ceremonii herbaty na dworze shōguna 217
- Murdock James (1856–1922), historyk 140
- Musō Soseki (1275–1351), mistrz zen 210, 219
- Mussolini Benito (1883–1945), twórca i przywódca włoskiego faszyzmu 418
- Mutō (XIII w.), dowódca 167
- Mutō Akira (zm. 1948), gen. 428
- Mutsu Munemitsu (1844–1897), dyplomata 364, 372
- Mutsuhito, książę, zob. też cesarz Meiji 341
- Myōzen (XIII w.), mnich buddyjski 175
- Nabeshima, ród 259, 349
- Nabeshima Naomasa (1814–1871), daimyō 324, 325
- Nagai Kafū (1879–1950), pisarz 389
- Nagamasa zob. Asai Nagamasa
- Nagamasa zob. Kuroda Nagamasa
- Nagano Osami (1880–1947), admirał 428
- Nagata Tetsuzan (1884–1935), gen. 410
- Nagaya (684–729), książę 72
- Nagoshi Takaie (zm. 1333), wojownik 173
- Nakae Tōju (1608–1648), uczony kon-fucjanista 301, 302
- Nakagawa Jun'an (1739–1786), lekarz 307, 308
- Nakahara, ród 161, 164
- Nakaie zob. Fujiwara Nakaie
- Nakamura Kazutaka (XVI/XVII w.), wojownik 255
- Nakamura Masanao (1832–1891), polityk 387
- Nakanari Heidei (IX w.), brat Fujiwary Kusuko 123

- Nakanoōe, książę, zob. też cesarz Tenchi 54, 55, 64
- Nakatomi, ród 41, 45, 49, 50
- Nakatomi Kamako (lub Kamatari) zob. Fujiwara Kamatari
- Nambu, ród 259
- Naramaro zob. Tachibana Naramaro
- Nariaki zob. Tokugawa Nariaki
- Narinaga (1325–1338), książę, syn cesarza Godaigo, od 1333 r. pierwszy doradca cesarza i minister 187, 188
- Natsuka (Nagatsuka) Masaie (zm. 1600), wojownik 254, 255
- Natsume Sōseki (1867–1916), pisarz 389
- Nawa Nagatoshi (zm. 1336), daimyō, polityk, wojownik 173, 186
- Nesselrode Karol W. (1780–1862), rosyjski polityk i dyplomata 329
- Nichiren (1222–1282), mnich buddyjski, założyciel sekty nichiren-shū 177, 179
- Nijō, rodzina 131
- Nijō (1143–1165), 78. cesarz w latach 1158–1165 109
- Nimmyō (810–850), 54. cesarz w latach 833–850 104, 124
- Ninagawa, ród 194
- Nintoku (257–399), 16. cesarz w latach 313–399 37
- Nishi Amane (1829–1897), myśliciel, polityk, publicysta 387
- Nishida Zei, rebeliant, uczestnik zamachu stanu z 1936 r. 413
- Nishihara Kamezō (XX w.), agent rządu, przedstawiciel banków japońskich w Chinach 403
- Nishimura Shigeki (1828–1902), pedagog 387
- Nishimura Shirō, przywódca Dainihon-Kokusuiikai (powstałego w 1919 r.) 400
- Nitta, ród 172, 187, 189
- Nitta Yoshisada (1301–1338), wojownik 173, 188
- Niwa Nagahide (1535–1585), wojownik 233, 234
- Nōami (ok. 1450), malarz, mistrz ceremonii herbaty 213, 216, 247
- Nobuhide zob. Oda Nobuhide
- Nobukatsu zob. Oda Nobukatsu
- Nobunaga zob. Oda Nobunaga
- Nobutada zob. Oda Nobutada
- Nobutaka zob. Oda Nobutaka
- Nogi Maresuke (1849–1912), gen. 375, 378
- Nogi Shizuko, żona Nogiego Maresuke 378
- Nojiri (XVII w.), rōnin, ojciec Kumazawy Banzana 302
- Nomura Kichisaburō (ur. 1877), admirał 411, 417
- Nonaka Kenzan (1615–1663), uczony, konfucjanista 300
- Noriaki zob. Uesugi Noriaki
- Norinaga zob. Motoori Norinaga
- Noriyori zob. Minamoto Noriyori
- Noro Genjō (1693–1760), lekarz, botanik 306
- Nosaka Sanzō (ur. 1892), członek-założyciel KPJ 398, 426
- Ōama (zm. 686), książę, zob. też cesarz Temmu 64
- Obata Kagemori (1572–1663), strateg 302
- Ochacha, zob. też Yodo-gimi 227, 234, 239
- Oda, ród 220, 251
- Oda Hidenobu (1582–1602), wojownik 234
- Oda Nobuhide (1508–1549), wojownik, ojciec Nobunagi 220, 232
- Oda Nobukatsu (1558–1630), wojownik 234–236
- Oda Nobunaga (1534–1582), daimyō, wojownik, od 1573 r. faktyczny władca Japonii 199, 200, 209, 220, 222, 225–229, 231–234, 236, 237, 240, 244–246, 249–251, 264, 267, 268, 284
- Oda Nobutada (1557–1582), wojownik 228, 229, 234
- Oda Nobutaka (1558–1583), wojownik 234, 235
- Ōe, ród 161, 164
- Ōe Hiromoto (1148–1225), polityk 162
- Ōe Takashi (XIX w.), spiskowiec 364
- Ogarek-Czój Halina, współczesna korealistka polska 7
- Ogata Kōrin (1658–1716), malarz 315
- Ōgimachi (1517–1593), 106. cesarz w latach 1557–1586 222
- Ogyū Sorai (1666–1728), uczony konfucjanista 302, 303
- Oichi Asai (XVI/XVII w.), żona Nagamasy, młodsza siostra Ody Nobunagi 222, 227, 234, 235
- Ōishi Yoshiki, współczesny historyk 36
- Ōjin (200–310), 15. cesarz w latach 270–310 35

Okada Keisuke (1862–1952), premier w latach 1934–1936 413
 Okakura Tenshin (Kakuzō) (1862–1913), mecenas sztuki 391–393
 Okamoto Kenzaburō (XIX w.), sygnatariusz memoriału skierowanego do rządu, współtwórca partii Aikokutō 359
 Ōkawa Shūmei (ur. 1886), polityk, prawnik 428
 Okiko, córka cesarzowej Kazuko, zob. też cesarzowa Meishō 263
 Ōkubo Toshimichi (1831–1878), mąż stanu 340, 348, 349, 354, 360, 363, 364
 Okudaira Nobumasa (1555–1615), wojownik 260
 Ōkuma Shigenobu (1838–1922), mąż stanu, premier w latach 1898, 1914–1916 349, 365, 366, 396, 397
 Ono-no Imoko (VI/VII w.), przewodniczący 2 misji wysłanych do Chin w 607 i 608 r. 52
 Ono-no Komachi (ok. 860), poetka 140
 Ono-no Michikaze (894–964), dworzanin, kaligraf 144
 Onshi (X w.), siostra Fujiwary Tadahiry, matka cesarza Suzaku i Murakami 125
 Ōoka Tadasuke (1675–1751), samuraj 306
 Origuchi Nobuo, historyk 42
 Ōshima Hiroshi (ur. 1886), ambasador jap. w Niemczech w okresie II wojny światowej 428
 Osmańczyk Edmund (ur. 1913), polski publicysta i działacz społeczno-polityczny 426
 Ōtani Yoshitaka (1559–1600), wojownik 255
 Ōtomo, ród 42, 45, 102, 205, 220, 237, 238
 Ōtomo Tsuguhito (VIII w.), zabójca Fujiwary Tanetsugu 94
 Ōtomo-no Otomaro (VIII w.), sei-taishōgun 95
 Ōtomo-no Tabito (662–731), wojownik i poeta 75
 Ōtomo-no Yakamochi (zm. 785), poeta 92, 95
 Ōuchi, ród 199, 205
 Ōuchi Masahiro (zm. 1495), wojownik, poeta 198
 Ōuchi Yoshioki (1477–1528), wojownik 199
 Ōyama Ikuo (1880–1955), pedagog, działacz społeczny, publicysta 399

Oyōmei zob. Wang Yang-ming
 Ozaki Yukio (1858–1954), mąż stanu 396
 Parkes zob. Smith-Parkes
 Pellew, kapitan statku angielskiego, który przybył do Japonii w 1808 r. 327
 Perry Matthew Calbrath (1794–1858), kapitan amerykański, przełamał izolację Japonii 328–330
 Pimiko zob. Himiko
 Polk James K. (1795–1849) prezydent USA w latach 1844–1849 328
 Pu I, ostatni cesarz dynastii mandżurskiej (do 1911 r.), od 1934 r. cesarz Państwa Mandżukuo 401, 411
 Putiatin Jefrim Wasiliewicz (1803–1883), poseł rosyjski do Japonii w 1853 r. 329–331, 333
 Razan zob. Hayashi Razan
 Redesdale, lord Algernon B. F. M. (1837–1916), dyplomata brytyjski 343
 Reigen (1654–1732), 112. cesarz w latach 1663–1687 264
 Reizei (950–1011), 63. cesarz w latach 967–969 126, 127
 Rennyō (1415–1499), mnich buddyjski 224, 225
 Ribbentrop Joachim (1893–1946), polityk hitlerowski, minister spraw zagranicznych w latach 1938–1945, skazany w procesie w Norymberdze 416, 420
 Richardson Charles L. (zm. 1862), kupiec angielski 335, 337
 Riezanow Nikołaj Pietrowicz, wysłannik cara Aleksandra, przybył do Japonii w 1804 r. 326
 Rikyū zob. Sen-no Rikyū
 Rinshi (XI w.), żona Fujiwary Michinagi 146
 Rokkaku, ród 223
 Rokkaku Takayori (zm. 520), wojownik 198
 Roosevelt Franklin Delano (1882–1945), prezydent USA w latach 1932–1941 współtwórca ONZ 417, 420
 Roosevelt Theodore (1858–1919), prezydent USA w latach 1901–1909 376
 Royall Kenneth C. (XX w.), senator amerykański 427
 Ryōtaku zob. Maeno Ryōtaku
 Ryūzōji, ród 220, 237, 238

- Sadao zob. Kamo Sadao
- Sadatoki zob. Hōjō Sadatoki
- Saga (786–842), 52. cesarz w latach 809–823 104, 123, 124, 132, 133, 144
- Saichō (Dengyō-daishi) (767–822), mnich, reformator religijny 134–138,
- Saigō Takamori (1827–1877), polityk, żołnierz 338–340, 348, 356, 359, 362–364
- Saigō Tsugumichi (1843–1902), żołnierz, żeglarz 360
- Saigyō (1118–1190), mnich, poeta 180
- Saikaku zob. Ihara Saikaku
- Saionji Kintsune (1171–1244), dworzanin 163
- Saitō, ród 220, 222, 223
- Saitō Dōsan (1494–1556), daimyō i wojownik 220
- Saitō Makoto (1858–1936), admirał 413
- Sakai Tadakatsu (1587–1662), wojownik 286
- Sakai Toshihiko (1870–1933), działacz socjalistyczny, potem komunista 398
- Sakamoto Ryōma (1835–1867), lojalista 324, 342
- Sakanoue-no Tamuramaro (758–811), wojownik 95, 123
- Sakuma Morimasa (1554–1583), wojownik 234
- Sambōshi zob. Oda Hidenobu
- Sanetomo zob. Minamoto Sanetomo
- Sanjō, ród 324
- Sanjō (976–1017), 67. cesarz w latach 1011–1016 142
- Sanjō Sanetomi (1837–1891), polityk 338, 339
- Sano Manabu (1892–1953), politolog, komunista 398
- Sansom George (ur. 1883), japonista angielski 283, 284, 379
- San'yūtei Enchō (1839–1900), pisarz, recytator 388
- Sasaki Kagehiro (XII w.), komisarz majątków ziemskich 156
- Satake, ród 259
- Satake Yoshikazu (XVIII w.), właściciel hanu 310
- Satō Naotake (ur. 1882), dyplomata, ambasador w Moskwie w latach 1942–1945 421
- Sawara (750–785), książę 94, 95, 124
- Schmidt P., osobisty tłumacz Hitlera, autor książki *Statysta na dyplomatycznej scenie* 416
- Sei Shōnagon (ok. 1000 r.), pisarka i poetka, dama dworu 143, 146
- Seiwa (850–880), 56. cesarz w latach 858–876 104, 105, 119, 124
- Seiwa-Genji, gałąź rodu Minamoto 119, 126, 150, 152, 158, 191
- Seki Tetsunosuke (1824–1862), lojalista 334
- Sen'ami (XVI w.), mistrz ceremonii herbaty 246
- Sen Sōshitsu (1622–1697), mistrz ceremonii herbaty 249
- Senjumaru zob. Minamoto Senjumaru
- Sen-no Rikyū (1522–1591), mistrz ceremonii herbaty 246–249
- Senshi (X w.), córka Fujiwary Kaneie, małżonka cesarza En'yū 127, 128
- Sesshū (1420–1506), malarz 211, 250
- Sesson (1504–1589), mnich, malarz 211
- Shiba, ród 194, 220
- Shiba Yoshikado (ok. 1465), wojownik 198
- Shiba Yoshitoshi (1435–1508), wojownik 198
- Shibata Katsue (1530–1583), wojownik 233–235
- Shibata Oichi zob. Oichi
- Shibusawa Eiichi (1840–1931), biznesmen, przemyslowiec 381, 382
- Shidehara Kijūro (1872–1951), dyplomata, premier w latach 1945–1946 404, 405, 407, 408
- Shiga Naoya (1883–1971), pisarz 389
- Shiga Yoshio (ur. 1901), działacz komunistyczny 398, 424
- Shigemitsu Mamoru (1887–1957), dyplomata 412
- Shimada Ichirō (1848–1878), samuraj, jeden z zabójców Ōkubo 363
- Shimada Shigetarō (ur. 1883), admirał, minister floty w 1941 r. 428
- Shimazaki Tōson (1872–1943), pisarz 389
- Shimazu, ród 205, 220, 237, 238, 259, 269, 277, 323, 349
- Shimazu Hisamitsu (1817–1887), wojownik 335–338, 359, 362
- Shimazu Yoshihiro (1535–1619), wojownik 241, 242, 244, 255, 259
- Shimizu, ród 277
- Shimomura Kanzan (1873–1930), malarz 391

- Shinran (1173–1262), mnich 174, 223, 224
 Shinzei (1106–1159), mnich, rodowe nazwisko Fujiwara Michinori 109
 Shirakawa (1053–1129), 72. cesarz w latach 1072–1086) 120
 Shirakawa Yoshinori (1868–1932), gen. 411, 412
 Shiratori Kiyoshi (ur. 1893), historyk 34, 35
 Shizuko zob. Nogi Shizuko
 Shizuki Tadao (1760–1806), tłumacz, astronom 310
 Shōmu (701–756), 45. cesarz w latach 724–749 70, 72, 73, 80, 83, 122, 123
 Shōsetsu zob. Yui Shōsetsu
 Shōshi (X/XI w.), córka Fujiwary Michinagi, małżonka cesarza Ichijō 142, 143, 145
 Shōtoku (718–770), 48. cesarzowa w latach 764–770 70, 74, 75
 Shōtoku-taishi (książę Shōtoku) (573–621), regent, polityk, uczony 50–56, 59, 64–66, 104, 345, 384
 Shōzaemon zob. Bekki Shōzaemon
 Shūbun (1414–1465), malarz 211
 Sidotti Giovanni Battista (1668–1715), misjonarz włoski 299
 Smith-Parkes Harry, Sir, minister brytyjski w końcu XIX w. 343, 386
 Sōami (zm. 1525), malarz, mistrz ceremonii herbaty 213
 Soejima Taneomi (1828–1905), polityk, minister spraw zagranicznych w 1871 r. 347, 349, 356, 359
 Soga, ród 45, 49, 50, 52, 54, 55, 65, 66, 264, 370
 Soga-no Emishi (zm. 645), dworzanin 54, 55
 Soga-no Iname (zm. 570), dworzanin 49, 50
 Soga-no Iruka (zm. 645), dworzanin 54, 55
 Soga-no Umako (zm. 626), dworzanin 50
 Sokō zob. Yamaga Sokō
 Sorai zob. Ogyū Sorai
 Soseki zob. Musō Soseki
 Sotatsu zob. Tawaraya Sōtatsu
 Spencer Herbert (1820–1903), socjolog angielski 367
 Stalin Józef, właściwie J. W. Dżugaszwili (1879–1953), przywódca ZSRR w latach 1924–1953 399, 420, 421
 Stein Lorenz von (1815–1890), politolog niemiecki 367
 Stewart (XVIII/XIX w.), kapitan amerykański 326
 Stirling James Sir, brytyjski wysłannik do Japonii w 1854 r. 331
 Strauss Johann (1804–1849), kompozytor austriacki 387
 Sudō-tennō zob. książę Sawara 95
 Sue Harukata (zm. 1555), wojownik 205
 Suei, dynastia chińska w latach 580–617 52, 57, 58
 Sugawara Michizane (Temman, Tenjin) (845–903), dworzanin, uczony, poeta 124, 129
 Sugita Gempaku (1733–1817), lekarz, pionier zachodniej medycyny w Japonii 307, 308, 311, 364
 Suiko (554–628), 33. cesarzowa w latach 592–628 17, 35, 50, 65, 104
 Sujin (148 r. p.n.e. – 30 r. p.n.e.), 10. cesarz w latach 97 p.n.e. – 30 p.n.e. 35
 Sujun (Sushin) (zm. 592), 32. cesarz w latach 587–592 50
 Sumitomo, ród 279
 Sumitomo zob. Fujiwara Sumitomo
 Sun-Yat-sen (1866–1925), rewolucjonista chiński 401, 402
 Sung, dynastia chińska w latach 960–1278 35, 45, 166, 184, 298
 Sung, południowa, dynastia chińska w latach 420–479 18
 Sutoku (1119–1164), 75. cesarz w latach 1123–1141 109
 Suzaku (923–952), 61. cesarz w latach 930–946 125
 Suzuki Harunobu (1725–1770), drzeworytnik ukiyoe 314
 Suzuki Kantarō (1867–1948), admirał, później premier w 1945 r. 413, 421, 422
 Sweeney, pilot, płk amerykańskiego lotnictwa, zrzucił bombę atomową na Nagasaki 9 VIII 1945 421
 Szelichow Grigorij (XVIII w.) współwłaściciel kompanii futrzarskiej w Rosji 326
 Tachibana, ród 93, 102
 Tachibana Hayanari (zm. 842), dworzanin, kaligraf 144
 Tachibana Moroe (684–757), dworzanin, poeta 72–74

- Tachibana Naramaro (ok. 750), dworzanin 74
- Tadakuni zob. Mizuno Tadakuni
- Tadamori zob. Taira Tadamori
- Tadayoshi zob. Ashikaga Tadayoshi
- Taira = Hei-Heishi, ród 102, 109–111, 113, 117, 119, 120, 122, 130, 150–154, 156, 157, 181, 236
- Taira Hideyoshi zob. Toyotomi Hideyoshi
- Taira Kanetaka (zm. 1180), wojownik 150
- Taira Kiyomori (1118–1181), mąż stanu 109, 110, 120, 150
- Taira Masakado (zm. 940), wojownik 101
- Taira Masamori (ok. 1120), wojownik 120
- Taira Tadamasa (zm. 1156), wojownik 109
- Taira Tadamori (1096–1153), wojownik 120
- Taira Tadatsune (zm. 1031), wojownik 101
- Taira Tsunetaka, dowódca obrony wyspy Iki w 1274 r. 167
- Taishō (1879–1926), 123. cesarz w latach 1915–1926 396, 405, 406
- Tajihi, ród 102
- Takaaki zob. Minamoto Takaaki
- Takadaya Kahei (1769–1827), kupiec 326
- Takahashi Korekiyo (1854–1936), mąż stanu, premier w 1921 r., minister finansów do 1936 r. 413
- Takaiko z Fujiwarów (IX w.), małżonka cesarza Seiwa 124
- Takako zob. Murasaki Shikibu
- Takakura (1161–1181), 80. cesarz w latach 1168–1180 110
- Takamori zob. Saigō Takamori
- Takamuku-no Kuromaro (VI/VII w.), uczony, poseł do Chin w 608 r. 52, 54 64
- Takashina, ród 122
- Takasugi Shinsaku (1839–1867), lojalista 339
- Takatsukasa, ród 131
- Takauji zob. Ashikaga Takauji
- Takayanaga Mitsuhide, redaktor słownika historycznego z 1978 r. 6
- Takechiyo zob. Tokugawa Ieyasu
- Takeda, ród 199, 205, 220, 227, 229, Takeda Izumo (1692–1756), dramaturg 293
- Takeda Katsuyori (1546–1582), wojownik 227–229, 251
- Takeda Kuninobu (XV w.), wojownik 198
- Takeda Shingen (1521–1573), wojownik 222, 223, 226, 227, 251
- Takeno Jōō, (XVI w.), mistrz ceremonii herbaty 247
- Takeuchi Rizō, redaktor słownika historycznego z 1978 r. 6
- Taki Zenzaburō, jeden ze sprawców incydentu antycudzoziemskiego w Kōbe w 1868 r. 343
- Tamehira (952–1010), książę, syn cesarza Murakami 126
- Tamesuke zob. Fujiwara-no Tamesuke
- Tamura Ransui (1718–1776), botanik 307
- Tamuramaro zob. Sakanoue Tamuramaro
- Tanaka, ród 266
- Tanaka Giichi (1863–1929), polityk, premier w latach 1927–1929 403, 406–408
- Tanaka Yoshirō zob. Sen-no Rikyū
- Tanetsugu zob. Fujiwara Tanetsugu
- T'ang, dynastia chińska w latach 618–907 55, 57, 58, 67, 86, 104
- Tani Jichū (1598–1649), uczony konfucjanista 300
- Tani Tateki (1837–1911), płk 362
- Tanizaki Jun'ichirō (1886–1965), pisarz 389
- Tatekawa, gen., spiskowiec w 1931 r. 410
- Tawaraya Sōtatsu (1576–1643), malarz 316
- Tayasu Munetake (zm. 1769), syn shōguna Tokugawy Yoshimune 276, 305
- Teishi (X/XI w.), córka Fujiwary Michitaki, małżonka cesarza Ichijō 128, 142, 143
- Temmu (zm. 686), 40. cesarz w latach 673–686 57, 64, 72, 97, 122
- Tenchi (626–671), 38. cesarz w latach 668–671 64, 74, 75, 92
- Terauchi Masatake (1852–1919), wojskowy, polityk, rezydent generalny w Korei od 1910 r., premier 1916–1918 377
- Terazawa Katataka (1609–1647), daimyō 285
- Terazawa Shigemasa (XVII w.), daimyō 266
- Tewongun (dosł. regent), Li H-yng (1820–1898), w latach 1864–1873 regent koreański 371, 373
- Thunberg Carl Peter (1743–1828), botanik szwedzki 308
- Tibbets, płk lotnictwa amerykańskiego, zrzucił bombę atomową na Hiroshimę 6 VIII 1945 421
- Toba (1103–1156), 74. cesarz w latach 1107–1123 108

- Tōgai zob. Itō Tōgai
- Togashi Kōchiyo (XV w.), brat Togashi Masachika 224
- Togashi Masachika (1455–1488), gubernator wojskowy 224
- Tōgō Heihachirō (1847–1934), admirał 375
- Tōgō Shigenori (1882–1950), dyplomata, minister spraw zagranicznych w latach 1941–1945 415, 421, 422, 428
- Tōin Sanneyo (1308–1358), dworzanin 186
- Tōjō Hideki (1884–1948), gen., premier w latach 1941–1944 417, 428
- Tōju zob. Nakae Tōju
- Toki Nariyori (zm. 1497), wojownik, mnich 198
- Tokiwa (ok. 1160 r.), konkubina Minamoto Yoshitomo 153
- Tokiyuki zob. Hōjō Tokiyuki
- Tokuda Kyūchi (1894–1953), działacz komunistyczny 398, 426
- Tokugawa, ród. shōgunat 237, 239, 257–260, 262–268, 271–277, 279–281, 284, 287–289, 304, 305, 310, 316, 321, 322, 324, 336, 338, 342, 343, 345, 348, 352, 353
- Tokugawa Akitake (1853–1910), wysoki urzędnik państwowy 381
- Tokugawa Hidetada (1578–1632), 2. shōgun z rodu Tokugawa w latach 1605–1623 255, 257, 258, 260, 261, 263–267, 280, 283, 285, 288
- Tokugawa Iemitsu (1604–1651), 3. shōgun z rodu Tokugawa w latach 1622–1651 257, 258, 263–268, 276, 286, 287, 289, 299, 303
- Tokugawa Iemochi (1846–1866) 14. shōgun z rodu Tokugawa w latach 1858–1866 333, 336, 337, 340, 341
- Tokugawa Ienari (1773–1841), 11. shōgun z rodu Tokugawa w latach 1786–1837 322
- Tokugawa Ienobu (1662–1712), 6. shōgun z rodu Tokugawa w latach 1709–1712 299
- Tokugawa Iesada (1824–1858), 13. shōgun z rodu Tokugawa w latach 1853–1858 332, 333
- Tokugawa Ieshige (1712–1761), 9. shōgun z rodu Tokugawa w latach 1745–1760 277
- Tokugawa Ietsuna (1641–1680), 4. shōgun z rodu Tokugawa w latach 1651–1680 264, 286
- Tokugawa Ieyasu (1542–1616), 1. shōgun z rodu Tokugawa w latach 1603–1605, zob. też Matsudaira Motoyasu 222, 226–229, 235–237, 239–241, 244, 251, 252, 254–267, 276, 281, 283, 284, 285, 288, 317, 324, 336, 379
- Tokugawa Ieyoshi (1793–1853), 12. shōgun z rodu Tokugawa w latach 1837–1853 329
- Tokugawa Nariaki (1800–1860), polityk, wojownik 329, 332, 334
- Tokugawa Tsunayoshi (1646–1709), 5. shōgun z rodu Tokugawa w latach 1680–1809 292, 320
- Tokugawa Yorifusa (1603–1661), wojownik 276
- Tokugawa Yorinobu (1602–1671), wojownik 266
- Tokugawa Yoshikatsu (1825–1883), wojownik 339, 340
- Tokugawa Yoshimune (1684–1751), 8. shōgun z rodu Tokugawa w latach 1716–1745 276, 297, 303, 305, 306, 308
- Tokugawa Yoshinao (1600–1650), wojownik 276
- Tokugawa Yoshinobu (Keiki) (1837–1913), ostatni 15. shōgun z rodu Tokugawa w latach 1866–1868 276, 287, 341, 343
- Tokuko (XII w.), małżonka cesarza Takakura 110
- Tomoe (XII w.), żona Minamoto Yoshinaki 154
- Tori busshi (Kuratsukuri Tori) (VI/VII w.), rzeźbiarz 66
- Torii Kiyomasu (zm. 1763), malarz ukiyoe 320
- Torii Kiyonobu (1664–1729), malarz 320
- Tosabō Shōshun (zm. 1185), mnich budyjski 155
- Toshinaga zob. Maeda Toshinaga
- Tōshūsai Sharaku (XVIII w.), malarz 314
- Toyoda Soemu, szef sztabu marynarki w 1945 r. 422
- Toyotomi, ród 327, 254, 257, 260, 261, 265
- Toyotomi Hidetsugu (1568–1595), wojownik 241, 243
- Toyotomi Hideyoshi (1536–1598), wojownik i dyktator wojskowy od 1590 r. 223, 225, 227, 229, 232–236, 238–241, 243–246, 249–252, 254, 258, 260, 261, 264, 266–268, 278, 284, 287, 315

- Toyotomi Tsurumatsu (1589–1591), syn Hideyoshiego 241
- Truman Harry S. (1884–1972), prezydent USA w latach 1945–1952 421
- Ts'ing, dynastia mandżurska 401
- Tsuchimikado (1195–1231), 83. cesarz w latach 1198–1211 163
- Tsuda, posłanka, uczestniczka misji do USA w 1871 r. 354
- Tsuda Masamichi (1829–1903), prawnik 387
- Tsugaru, ród 259, 269
- Tsunayoshi zob. Tokugawa Tsunayoshi
- Tsunemoto zob. Minamoto Tsunemoto
- Tsurayuki zob. Ki-no Tsurayuki
- Tsurumatsu zob. Toyotomi Tsurumatsu
- Tsutsui Sadatsugu (1562–1615), wojownik 255
- Turgieniew Iwan (1818–1883), pisarz rosyjski 388
- Uda (867–931), 59. cesarz w latach 887–897 106, 123, 124
- Ueki Emori (1856–1892), polityk 364
- Uesugi, ród 195, 220, 241, 310
- Uesugi Harunori (1756–1822), daimyō 310, 311
- Uesugi Kagekatsu (1555–1623), wojownik 229, 244, 252, 254, 258
- Uesugi Kenshin (1530–1578), daimyō, wojownik 222, 226, 228, 229
- Uesugi Noriaki (1306–1368), wojownik 194
- Ugaki Kazushige (1868–1956), gen., polityk 410
- Ujimasa zob. Hōjō Ujimasa
- Ujiteru zob. Hōjō Ujiteru
- Ukita Hideie (1573–1655), wojownik 241, 242, 244, 252, 254, 255, 258
- Umakai zob. Fujiwara Umakai
- Umayado, znany jako książę Shōtoku, zob. też Shōtoku-taishi 50
- Umemura Seiji, archeolog współczesny 35
- Umezu Kambei, przywódca stowarzyszenia Dainihon-kokusuiikai, założonego w 1919 r. 400
- Umezu Yoshijirō (1882–1949), gen., wiceminister wojny w trzech gabinetach od 1936 r. 412, 422, 428
- Unkei (1148–1223), rzeźbiarz 181, 182
- Urabe, ród poetów 43
- Utagawa Hiroshige (1797–1858), malarz ukiyoe 292, 314, 393
- Valignano Alessandro (1537–1606), misjonarz włoski 238
- Wada, ród 161
- Wada Yoshimori (1147–1213), wojownik 159
- Wakatsuki Reijirō (1866–1949), premier w latach 1926–1927, 1931 406, 408
- Wake, ród 93
- Wake-no Kiyomaro (733–799), dworzanin 74
- Wang Yang-ming (jap. Ōyōmei) (1472–1529), filozof, neokonfucjanista chiński 301
- Watamaro zob. Fun'ya Watamaro
- Watanabe Jōtarō (1874–1936), gen. 413
- Watts Allan W., autor książki *The Way of Zen* 176
- Wei, dynastia chińska 18, 32–34, 45
- Wiktoria (1819–1901), królowa Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii od 1837 r. 343
- Wilhelm I (1772–1843), król Niderlandów w latach 1815–1840 326
- Wilhelm II (1792–1849), król Niderlandów w latach 1840–1849 327
- Wu, władca Yamato, zob. też Yūryaku 47
- Xavier Francisco de zob. Ksawery Franciszek
- Yamabe-no Akahito (ok. 730 r.), poeta 66
- Yamada Heizaemon, członek partii Risshisha w drugiej połowie XIX w. 364
- Yamaga Sokō (1622–1685), strateg 302–304
- Yamagata Aritomo (1838–1922), wojskowy, premier w latach 1889–1891, 1898–1900 303, 349, 351, 353, 365, 366, 372–374, 400, 406
- Yamaguchi, przewodnik Kiplinga w Japonii w XIX w. 386
- Yamakawa, posłanka, członek misji do USA w 1871 r. 354
- Yamakawa Hitoshi (1880–1958), jeden z założycieli KPJ 398
- Yamana, ród 194, 220, 224
- Yamana Mochitoyo (Sōzen) (1404–1473), wojownik, potem mnich 197, 198
- Yamanouchi, ród 300, 349
- Yamanouchi Kazutoyo (1545–1605), wojownik 255, 259, 324

Yamanouchi Toyoshige (1827–1872), daimyō 336, 342
 Yamanouchi Yōdō zob. Yamanouchi Toyoshige
 Yamaoto Isoroku (1884–1943), admirał 418
 Yamashiro (Yamashiro-no-Ōe-no-Ō) (zm. 643), syn księcia Shōtoku 51
 Yamazaki Anzai (Onsai) (1618–1682), uczony, konfucjanista 300, 301, 304, 310
 Yasuoka, członek stowarzyszenia Aikoku-tō w XIX w. 364
 Yasutoki zob. Hōjō Yasutoki
 Yodo-gimi (Yodo-dono) (zm. 1615), córka Asai Nagemasy, konkubina Hideyoshiego 227, 239, 241, 243, 260, 261
 Yodoya, jeden z domów kupieckich okresu Tokugawa 279
 Yōmei (540–587), 31. cesarz w latach 585–587 49–51
 Yonai Mitsumasa (1880–1948), oficer marynarki, premier w 1940 r. 421, 422
 Yorifusa zob. Tokugawa Yorifusa
 Yoriie zob. Minamoto Yoriie
 Yorimichi zob. Fujiwara Yorimichi
 Yorimitsu zob. Minamoto Yorimitsu
 Yorinobu zob. Minamoto Yorinobu
 Yoritada zob. Fujiwara Yoritada
 Yoritomo zob. Minamoto Yoritomo
 Yoriyoshi zob. Minamoto Yoriyoshi
 Yoshiaki zob. Ashikaga Yoshiaki
 Yoshiakira zob. Ashikaga Yoshiakira
 Yoshida (Fujiwara) Sadafusa (1274–1338), arystokrata 172
 Yoshida Shigeru (1878–1967), premier w latach 1946–1947, 1948–1949, 1949–1952, 1952–1953, 1953–1954 426–430
 Yoshida Shōin (1831–1859), uczony 303, 304
 Yoshifusa zob. Fujiwara Yoshifusa
 Yoshiharu zob. Ashikaga Yoshiharu
 Yoshihide zob. Ashikaga Yoshihide
 Yoshihiro zob. Shimazu Yoshihiro
 Yoshihisa zob. Ashikaga Yoshihisa
 Yoshiie zob. Minamoto Yoshiie

Yoshikaga zob. Asakura Yoshikaga
 Yoshikawa Karetaru (1616–1694), uczony shintoista 301
 Yoshimasa zob. Ashikaga Yoshimasa
 Yoshimi zob. Ashikaga Yoshimi
 Yoshimine Koremitsu (X/XI w.), klient Fujiwary Michinagi 130
 Yoshimitsu zob. Ashikaga Yoshimitsu
 Yoshimitsu zob. Minamoto Yoshimitsu
 Yoshimune zob. Tokugawa Yoshimune
 Yoshinaka zob. Minamoto Yoshinaka
 Yoshinao zob. Tokugawa Yoshinao
 Yoshino Sakuzō (1878–1933), pedagog, założyciel Shakai-minshutō 399
 Yoshinobu zob. Tokugawa Yoshinobu
 Yoshinori zob. Ashikaga Yoshinori
 Yoshioki zob. Ōuchi Yoshioki
 Yoshitane zob. Ashikaga Yoshitane
 Yoshiteru zob. Ashikaga Yoshiteru
 Yoshitoki zob. Hōjō Yoshitoki
 Yoshitsune zob. Minamoto Yoshitsune
 Yoshizumi zob. Ashikaga Yoshizumi
 Yōzei (868–944), 57. cesarz w latach 877–884 104, 105, 124
 Yūan Shih-kai (1859–1916), chiński rezydent w Korei w latach 1885–1894, prezydent Chin w latach 1912–1916 371, 401, 402
 Yui Shōsetsu (1605–1651), lojalista 287, 288
 Yukiie zob. Minamoto Yukiie
 Yukinaga zob. Konishi Yukinaga
 Yuri Kimimasa (1829–1909), mąż stanu 345, 348, 359
 Yūryaku (418–479), 21. cesarz w latach 456–479 35
 Zeami (1363–1443), aktor i autor sztuk nō 212, 214
 Zusho Hirosato (1776–1848), administrator z Satsumy 323
 Żukow Georgij K. (1896–1974), marszałek ZSRR 415

Zestawila Wanda Anasz

INDEKS NAZW GEOGRAFICZNYCH I ETNICZNYCH

W indeksie zastosowano następujące skróty: arch. — archipelag; g. — góra; jez. — jezioro; m. — miasto; miejsc. — miejscowość; okr. — okręg; pał. — pałac; paw. — pawilon; pref. — prefektura; prow. — prowincja; reg. — region; rez. — rezydencja; rz. — rzeka; świąt. — świątynia; w. — wyspa; z. — zamek; zob. — zobacz. W indeksie uwzględniono nazwy świątyń oraz zabytkowych budowli, pominięto zaś hasło „Japonia”, „Japończycy”.

Abegawa, rz. 288	Asakusa, dzielnica Tokio 378
Adachi, m. 307	Asamayama, wulkan 311
Aichi, pref. 14, 362	Asuka, miejsc. 51, 52
Aizu, okr. 252, 254, 255, 270, 310, 338, 343	Asukadera zob. Gangōji
Aizu-Wakamatsu, z. 343	Atlantyk 417
Ainowie (Ainu), grupa etniczna 75, 95, 96	Atsugi, lotnisko 423
Akashi, m. 11, 302	Atsuta, m. 251
Aki, prow. 156, 187, 265	Australia 418
Akita, stolica prow. Ugo i pref. Akita 21, 23, 24, 310, 327	Austria 374
Akitsuka, miejsc. 325	Austro-Węgry 386
Akizuki, rez. 361	Awa, prow. 101
Akō, m. 291–293, 302–304, 320	Awaji, w. 74, 94, 199
Aleuty, arch. 325, 418	Awazu, miejsc. 154
Amakusa, w. 266, 285	Azja, kontynent azjatycki 8, 35, 325, 376, 397, 400, 407, 410, 414
Ameryka 382, 399	Azja Południowo-Wschodnia 383, 416
Amerykanie 327–330, 332, 418, 420, 424, 426, 427	Azjaci 414
Amur, rz. 403, 415, 421	Azuchi-jō, z. 228, 229, 235, 250
Anegawa, rz. 226	Azumagawa, rz. 311
Anglia, Wielka Brytania 8, 331, 333, 337–340, 353, 366, 373–376, 387, 402–404, 408, 414–418	Azumayama, wulkan 311
Anglicy 285, 327, 335, 337, 338, 386	
Anjinzuka (Wzgórze Nawigatora) 283	Bajkał, jez. 404
An'yōin, świąt. 162	Banchō, dzielnica Edo 287
Arashiyama, góry 98	Batawia, m. 326, 327
Argun, rz. 421	Belgia 326, 404
	Berlin 414, 416, 417
	Birma 283, 418
	Bitchū, prow. 153, 229
	Biwa, jez. 228
	Bizen, prow. 153, 154, 252

- Bonin, wyspy 424
 Brazylia 10
 Bungo, cieśnina 34
 Bungo, prow. 91
 Buzen, prow. 34, 266
 Byōdōin, świąt. 107, 111, 148, 149
- Casablanca 420
 Ch'angan, m. 67, 84, 134
 Changchun, m. 407, 421
 Changkufeng, miejsc. 415
 Chiba, półwysep 11
 Chichibu, miejsc. 308
 Chihaya, z. 172, 173
 Chikugo, prow. 34, 35, 266
 Chikuzen, prow. 188, 236, 339
 Chinjufu, okr. wojskowy 75
 Chiny 10, 31, 33, 34, 45, 47, 52–57, 59, 64–66, 70, 72, 78–80, 84, 86, 104–106, 131, 134, 166, 175, 184, 196, 209, 211, 212, 214, 219, 238, 241–243, 298, 299, 301, 303, 327, 328, 330, 360, 371–375, 383, 384, 398, 401–405, 407, 408, 410–417, 424
 Chińczycy 34, 59, 92, 167, 169, 242, 286, 306, 372, 407, 411
 Chishima zob. Kuryle
 Chōkōdō, świąt. 161, 170, 171
 Chōshū, prow. 284, 323, 324, 333, 335, 337, 338, 339, 340–342, 349, 365, 374, 406
 ChRL 430
 Chūbu, reg. 152
 Chūgoku, reg. 31
 Chungking, m. 416
 Czahar, prow. około 1935 r., państwo autonomiczne 412
- Daianji, świąt. 82
 Daibutsuden, świąt. 73, 80, 88
 Daibutsuji zob. Eihei-ji
 Daidairi zob. też Ōuchi 67, 69, 70, 85, 98, 103, 104
 Daigo, miejsc. 244
 Daikakuji, świąt. 170, 171, 247, 249
 Dairen zob. Dalnyj
 Dairi, wieś 270
 Daishōshōgunji, świąt. 50
 Daitokuji, świąt. 216
 Daleki Wschód 373, 401, 404, 427, 428, 430
 Daleki Wschód (radziecki) 403, 417, 420
- Dalnyj (jap. Dairen), port 375, 407
 Dannoura, zatoka, cieśnina 111, 154
 Dazaifu, m. 64, 72, 124, 126, 166
 Dengakuhazama zob. Okehazama
 Deshima (Dejima), w. 286, 306, 308, 325, 327, 329
 Dewa, prow. 101, 116, 138, 195, 259, 266, 287, 306
 Dolna Stolica zob. Shimogyō
- Echigo, prow. 226
 Echizen, prow. 175, 224, 226, 227, 234, 235, 333, 348
 Edo, m. 252, 255, 264, 267–274, 277–281, 286–289, 293, 296, 299–306, 308, 311, 312, 322, 325–329, 332, 333, 335–337, 339, 340, 342, 343, 367, 379, 394
 Edo, zatoka 330, 333
 Edo-jō, z. 240, 273, 287, 334
 Edynburg 386
 Eihei-ji, świąt. 175
 Enryakuji, świąt. 137, 169, 174, 223, 225, 226
 Etchū, prow. 226, 252, 259, 277
 Etorofu, w. 326
 Europa 250, 325, 326, 344, 346, 354, 355, 367, 374, 381, 382, 391, 393, 397, 415, 416, 417, 420
 Europejczycy 232, 250, 284
 Ezochi, zob. też Hokkaidō 326
- Filipiny 283, 418
 Formoza, zob. też Tajwan 283
 Francja 8, 333, 339, 351, 366, 373, 381, 387, 393, 403, 404, 415
 Francuskie Indochiny 418
 Francuzi 343
 Fujisan, g. 10
 Fujiwara, rez. 67
 Fukuhara, miejsc. 110
 Fukui, prow. 277
 Fukuoka, stolica pref. Fukuoka 25, 34, 40
 Fukuoka, pref. 361, 424
 Fukushima, pref. 270
 Fukuyama, prow. 329
 Fumi, kraj 33, 35
 Funanoue (Hōki), miejsc. 173
 Furukawa, prow. 276
 Fushimi, miejsc. 338, 342
 Fushimi-jō, z. 244, 245, 249, 250, 252, 254, 255, 260, 269, 273

- Gangōji, popularna nazwa Asukadera, świąt. 66
 Gangyōji, świąt. 127
 Gankōji, świąt. 82
 Genewa 411, 412
 Gifu, pref. 316, 362
 Gifu, prow. 223, 255
 Gifu-jō, z. 234
 Gilberta Wyspy 418
 Ginkakuji (Srebrny Pawilon) 218, 219
 Gōhara, miejsc. 22
 Goryōkaku, twierdza 343
 Gosho, pał. cesarski 83
 Górna Stolica zob. Kamigyō
 Guadalcanal, w. 420
 Gumma, pref. 14, 22, 43

 Hachijōin, blok shōenów 170, 171
 Hachirōgata, reg. 11
 Hagi, m. 337–339, 361
 Hainan, w. 415
 Hakata, m. 167–169, 188, 207, 238
 Hakata, zatoka 177
 Hakodate, port 325–327, 330–332, 343, 395
 Hakone, m. 270
 Hakoziaki, miejsc. 168
 Hamamatsu-jō, z. 251
 Han, rz. 361
 Hana-no gosho, rez. 195, 212
 Hankou, m. 402
 Hara-jō, z. 285
 Harajuku, dzielnica Tokio 378
 Harbin, m. 377, 421
 Harima, prow. 91, 229, 252
 Hawaje 418
 Hayato, grupa etniczna 75
 Heda, miejsc. 331
 Heian-kyō, zob. też Kioto (Kyōto) 94, 95, 98, 100, 101, 103, 123, 134, 142, 143, 148, 208
 Heijō, dolina 67
 Heijō-kyō, zob. też Nara 67, 71
 Hibiya, park, dzielnica w Tokio 385, 426
 Hida, prow. 210
 Hieizan, g. 98, 110, 137, 174, 175, 188, 223, 225, 226, 287, 300
 Hie-jinja, chram 137
 Higashi-no Kyō 69
 Higashiyama, g. 98
 Higo, prow. 34, 266
 Hikone, prow. 277, 278
 Hikone-jō, z. 278
 Himeji-jō, z. 229
 Hino, g. 180
 Hirado, miejsc. 283, 285
 Hirado, w. 169
 Hiraizumi, miejsc. 157
 Hiroshima, m. 31, 339, 340, 421, 424
 Hiroshima, pref. 183
 Hiruga-Oshima, miejsc. 150
 Hiszpanie 284, 285
 Hitachi, prow. 91, 174, 224, 276
 Hizen, prow. 91, 284, 285, 323–325, 349, 358, 359, 365
 Hōjōji, świąt. 146
 Hokkaidō 8, 9, 11, 12, 14, 325, 326, 343, 353, 363, 365, 366, 427
 Hokkedō, zob. też Sangatsudō 86, 87
 Hōkōji, świąt. 261
 Hokuiku, reg. 152, 220, 224, 227–229
 Hokuikudō, trakt 70
 Holandia 326, 331, 333, 339, 387, 394, 404, 417
 Holendrzy 285, 286, 306, 308, 325, 326, 335, 332
 Hongkong 373
 Honnōji, świąt. 229, 234, 236, 251
 Honshū 8, 9, 14, 31, 188, 220, 232, 252, 259, 269, 272, 311, 324, 362
 Hōōdō, paw. 107
 Hōpei, prow., państwko autonomiczne 412
 Hora-no miya, rez. cesarza 70
 Horigoe, m. 195
 Hōryūji, świąt. 52, 53, 66, 74, 83, 86, 87, 96
 Hōten zob. Mukden
 Hyōgo, prow. 188, 207–209, 342
 Hyūga, prow. 32, 33

 Ibuki, g. 255
 Ichinotani, m. (obecnie Kōbe) 111
 Iga, prow. 120
 Ikaruga, pał. 52, 53, 96
 Iki, prow. 33, 34, 43, 169, 238, 241
 Imari, m., zatoka 169
 Imazu, miejsc. 168
 Imna (Mimana), rzekoma kolonia Japonii na Półwyspie Koreańskim w IV w. 45–47
 Inaba, prow. 229
 Inabayama-jō, z. 223
 Indie 10, 80, 281, 376
 Indie Holenderskie 416, 418
 Indochiny 416, 417

- Indonezja 10, 418
 Irkuck 325
 Ise, prow. 167, 194, 195, 223, 225, 236, 255, 305
 Ise-jingū, chram 67, 80, 116, 167, 195, 207, 301, 333
 Ishikawa, pref. 363
 Ishiyama, osada świątynna 223
 Ishiyama-Honganji, świąt. 199, 223–226, 228, 235
 Italia zob. Włochy
 Itazuke, miejsc. 25
 Ito, kraj 33, 35
 Itsukushima-jinja, chram 183
 Iwajuku, miejsc. 14
 Iwakura, z. 220
 Iwashimizu-Hachimangū, chram 116, 169
 Iwate, pref. 96
 Izawa, miejsc. 95
 Izu, prow. 43, 150, 179, 195, 228, 239, 252
 Izumi, prow. 75
 Izumo, prow. 31, 34, 91
 Izu-no Shichitō, arch. 9
- Jalu, rz. (jap. Ōryakukō) 46, 242, 375, 411
 Jalta 420
 Japońskie Morze 8, 34, 376
 Jimyōin, rez. 170
 Jingoji (Takaodera, Takaosanji), świąt. 135
 Jishōji, świąt. 219
 Jōruriji, świąt. 148
 Jurakudai (Juraku-no tei), pał. 239, 243
- Kaga, prow. 224, 226, 229, 252, 259, 277, 284
 Kagoshima, m. 231, 232, 337, 340, 358, 359, 362
 Kagoshima, pref. 231, 323, 324, 327
 Kagoshima, zatoka 337
 Kai, prow. 220, 228, 229, 236, 251
 Kair 420
 Kamakura 111, 152, 154, 156–160, 162–171, 173, 175, 179–182, 187, 188, 191, 192, 194, 195, 207, 208, 210, 330
 Kamczatka 326
 Kamigyō (Górna Stolica, w Kioto) 208, 216, 218, 225
 Kamo, chram 336
 Kamo, miejsc. 148
 Kamo, rz. 98, 218
 Kan, rz. zob. Han, rz.
 Kanagawa, m. 330, 332
 Kanagawa, pref. 396
- Kanghwa, miejsc. 371
 Kanghwado, w. (jap. Kōkatō) 361
 Kankai, morze (starożytna nazwa) 33
 Kansai, reg. 25, 31, 163, 273, 287, 288
 Kantō, reg. 25, 111, 116, 152, 153, 156, 158, 159, 165, 188, 194, 195, 208, 220, 228, 239, 240, 252, 259, 272
 Karakorum, m. 166
 Karakusa-tei, pawilon herbaciany 248
 Karoliny, wyspy 404
 Karuizawa, rz. 311
 Kasagi, g. 172
 Kasagidera, świąt. 172
 Kashihara, miejsc. 32
 Katsura, rz. 98
 Kawachi, prow. 75, 153, 172
 Kazusa, prow. 101, 191, 252
 Kenninji, świąt. 175
 Kiaochow, zatoka 401
 Kibino, miejsc. 39
 Kii, półwysep 14, 18, 19, 32, 34, 45, 225, 265, 276, 287
 Kikuchi, powiat w prow. Higo 34
 Kinai, reg. 75, 77–79, 201, 259, 260, 272
 Kinkakuji (Złoty Pawilon) 213, 214, 219
 Kioto (Kyōto), zob. też Heian-kyō 34, 83, 98, 99, 105, 107, 125, 139, 148, 151, 153, 154, 156, 158–160, 163, 164, 166, 167, 171–173, 175, 178, 180, 186, 188–190, 192–194, 198, 199, 205, 207–210, 216–218, 222–227, 229, 239, 241, 243, 244, 246–248, 250, 255, 259, 260, 263, 264, 269, 273, 279, 281, 282, 299–305, 312, 331–333, 335–343, 377, 424
 Kiri-hara, m. 302
 Kirin, m. 421
 Kishu, han 305, 322
 Kiso, rz. 225
 Kitakami, miejsc. 22
 Kitakyūshū, m. 11
 Kitano-Temmangū, chram 125
 Kitanoshō z. 234
 Kitayama, miejsc. 212–214
 Kiyomizu, miejsc. 279
 Kiyomizudera, świąt. 105
 Kiyosu, z. 220, 222, 233, 234, 236, 255,
 Kōbe, m., port 11, 111, 343, 376, 424
 Kodaiji, świąt. 248
 Kōfu, miejsc. 226
 Kōfu-jō, z. 273
 Kōfukuji, świąt. 82, 87, 88, 90, 116, 139, 169, 181, 207

- Koga, miejsc. 195, 200, 302
 Kogawa, klasztor 236
 Kogurio (Kōkuri), starożytne państwo 45, 46
 Kohōan, paw. 216
 Koishikawa, dzielnica Edo 287
 Kōkatō zob. Kanghuado
 Kokubunji, miejsc. 14, 15
 Kōkuri zob. Kogurio
 Komaki, miejsc. 236, 252
 Kongōbuji, świąt. 135
 Kongōsan, g. 172
 Konosu, miejsc. 21
 Koralowe Morze 418
 Korea 18, 30, 33, 34, 47, 55, 64–66, 86, 166, 167, 168, 238, 242–244, 254, 356–358, 360, 361, 371–373, 375–377, 383, 410–412, 415, 417, 424
 Koreańczycy 86, 92, 167, 169, 170, 242, 376, 377, 410, 412
 Koreański Półwysep 19, 45–47, 242, 375
 Kōryō, miejsc. 41
 Kozukahara, miejsc., obecnie dzielnica Tokio 307
 Kōzuke, prow. 191, 252
 Kōyasan, g. 135, 236
 Królestwo Niderlandów 326, 327
 Kuantung (jap. Kantō), prow. 407
 Kubota, wieś 306
 Kudara zob. Pekdze
 Kumagai, miejsc. 43
 Kumamoto, pref. 34, 238, 361, 362
 Kumano, miejsc. 109, 217
 Kuna, starożytny kraj 34
 Kunashiri, w. 326
 Kuni, miejsc. 70, 72
 Kunō, g. 288
 Kunō, miejsc. 232
 Kurama, g. 98
 Kuroshio, prąd morski 9
 Kuryle (jap. Chishima) 326, 418, 424
 Kuya-Kankoku, starożytny kraj 33
 Kyūshū 8, 9, 12, 14, 18, 19, 25, 31, 32, 34, 35, 47, 64, 74, 75, 101, 116, 124, 156, 158, 166–170, 177, 179, 188, 195, 196, 220, 232, 237–239, 241, 259, 266, 269, 300, 304, 307, 324, 353, 361
 Leyte, w. 420
 Liaotung, półwysep 372–376, 402
 Londyn 340, 374–376, 408
 Luksemburg 326
 Luzon, w. 283
 Makao, terytorium zależne 283, 327
 Malaje 418
 Mandżuko (jap. Manshōkoku), państwo 411, 412, 414, 415
 Mandżuria 242, 372–376, 383, 402, 407, 410–412, 417, 421, 424
 Mandżurowie 412
 Manshūkoku zob. Mandżuko
 Manza, miejsc. 24
 Mariany, wyspy 404, 420
 Marshalla Wyspy 404
 Marune, z. 222
 Matsumae, z. 325, 326
 Matsumoto, m. 237
 Matsumoto-jō, z. 237
 Matsuro, nazwa starożytnego kraju 33
 Matsuzaka, z. 305
 Meiji-jingū, chram 378
 Midway, w. 418
 Mie, pref. 67, 367
 Miidera zob. Onjōji
 Mikatagahara, miejsc. 226, 227, 251
 Mikawa, prow. 191, 220, 222, 226, 228, 236, 240, 251, 255
 Mikkabi, miejsc. 14
 Mimana zob. Imna
 Mimasaka, prow. 252
 Mizuzuka (Wzgórze Uszów) 244
 Minatogawa, rz. 188
 Mino, prow. 150, 220, 222, 223, 226, 234, 235, 255, 296
 Minobu, g. 179
 Minosato, miejsc. 43
 Mishima, chram 150
 Mito, m. 276, 304, 310, 322, 329, 332, 334, 343
 Mitsu, prow. 96
 Miura, miejsc. 283
 Mizushima, w. 153
 Miyagi, pref. 22
 Miyajima, w. 183
 Miyakojima, w. 360
 Moluki, wyspy 283
 Momoyama, miejsc. 245, 378
 Monachium (München) 418
 Mongolia 402
 Mongolia Wewnętrzna 412, 417
 Mongolska Republika 415
 Mongolskie cesarstwo 167
 Mongołowie 166–171, 179, 184, 193
 Moskwa 403, 417, 421
 Mukden (jap. Hōten), stolica Mandżurii 375, 407, 410, 411

Muromachi, blok shōenów 171
Muromachi, dzielnica Kioto 190
Musashi, prow. 252
Mutsu, prow. (chiń. nazwa Ōshū) 101,
116, 138, 157, 195, 224, 259
Myōkian, świąt. 247

Na, nazwa starożytnego kraju 33, 35
Nagahama, z. 227
Nagakute, miejsce bitwy w prow. Owari
236, 252
Nagano, pref. 237
Nagaoka, miejsc. 69, 94
Nagasaki, m. 238, 274, 285, 286, 299,
306–308, 310, 323, 325–332, 340,
421, 424
Nagashima, z. 225
Nagashino, z. 228, 251
Nagashio, miejsc. 232
Nagoya, m. 11, 241, 243, 424
Nakamura, wieś 232
Nakatsu, han 366
Namamugi, wieś, 335, 337
Namba, han 327
Nandaimon, brama 181
Naniwa, m. (obecnie Ōsaka) 34, 49, 52,
70, 94, 142
Nankaidō, trakt 70
Nankin, m. 18, 47, 401, 414
Nara, pref. 32, 40, 52, 53, 83, 96, 362
Nara, stolica, m. 64, 66, 67, 69–73, 80,
82, 83, 85–87, 89, 94, 98, 101, 103,
123, 132, 134, 136, 172, 207–209, 218,
260
Negoro, świąt. 225, 232, 236
Nemuro, port 325
Newada, stan 421
Niderlandy zob. Królestwo Niderlan-
dów
Niemcy 366, 373, 374, 376, 389, 401, 403,
414–417, 420, 421, 428
Niiyama, kurhan 41
Nijō-jō, z. 260, 273, 342
Nijō-tei, rez. 227, 229
Nikkō, m. 270, 281, 289, 315–317
Nishi-Honganji, świąt. 243
Nishijin, dzielnica Kioto 279
Nishi-no kyō. Stolica Zachodnia 69
Nishinoshima-shintō, w. 11
Ni'u, miejsc. 14
Nogi-jinja, chram 378
Nomonhan 415
Noto, prow. na półwyspie Noto 229

Nowa Gwinea 418
Nyōrinji, rez. 190

Ochockie Morze 8
Odani-jō, z. 227
Odawara, m. 222, 239–241
Ōgaki, m. 255
Ogasawara, arch. 9, 11, 328
Ogawa, wieś 301
Ogurusu, miejsc. 229
Ohana-goten, rez. 386
Oita, pref. 34
Ōji, miejsc. 381
Okayama, han 301, 302, 304, 310, 343
Okayama, pref. 38, 39, 398
Okazaki-jō, z. 251
Okehasama (Dengakuhazama), wąż 222
Oki, wyspy 163, 172, 173
Okinawa, w. 8, 328, 421, 424
Ōmi, prow. 173, 199, 222, 223, 226–228,
234, 254, 255, 269, 301, 302, 304
Omori, miejsc. 13
Onjōji (Miidera), świąt. 116
Ōryakukō zob. Jalu
Ōsaka 11, 37, 50, 70, 223, 236, 238, 239,
243, 245, 255, 274, 280, 287, 296,
312, 319, 322, 323, 333, 335, 338,
341, 342, 358, 360, 362–365, 386, 394,
424
Ōsaka, zatoka 331
Ōsaka-jō, z. 227, 233–235, 252, 260–262,
273, 278
Ōsato, miejsc. 381
Ōshū zob. Mutsu
Ōsumi, prow. 238
Ōtani-Honganji, świąt. 224
Ōtsu, m. 70
Ouchi (Wielki Teren Pałacu Cesarskiego),
zob. też Daidairi 67
Owari, prow. 220, 222, 225, 226, 228,
232, 234, 236, 251, 255, 276, 339
Oyama, z. 254
Oyashio, prąd morski 9
Oyu, miejsc. 23, 24
Oyumi, shōen 130

Pacyfik 8–11, 25, 34, 57, 328, 389, 401,
404, 417–420
Pearl Harbour, zatoka 418
Pekdze (Kudara), państwo 45–48, 64
Pekin, zob. też Tatu 166, 360, 374, 401,
402, 405, 407, 413

- Peskadorskie Wyspy 372
 Petersburg 375
 Phjongjang (Phenian), m. 45, 242
 Poczdam 420–422
 Polska 8, 10, 415
 Południowa Stolica, zob. też Nara 98
 Port Arthur (jap. Ryōjun), m. 375, 407
 Portsmouth, m. 376
 Portugalczycy 238, 284, 285, 286
 Portugalia 334, 404
 Pōtopia, w. 11
 Prusy 334, 344, 351, 359, 387
 Pusan, miejsc. 242

 Rakurō, dawna prow. 34, 45
 Rashōmon, brama 69, 98
 Rokuhara, dzielnica w Kioto, rez. 109, 110, 163, 172
 Rokuhara-Mitsuji, rez. 139
 Rokujō, pał. 108
 Rokuonji, świąt. 214, 219
 Rosja 308, 326, 330, 331, 333, 356, 359, 366, 371, 373–376, 383, 387, 403
 Rosjanie 325, 326
 Rzym 416, 417
 Ryōanji, świąt. 219
 Ryoguzan, kurhan 38
 Ryōjun zob. Port Arthur
 Ryūkyū, arch. 8, 9, 286, 323, 328, 360

 Sachalin 376, 424
 Sado, w. 163, 179, 180
 Saga, han, zob. też Hizen 324, 358
 Sagami, prow. 252, 283
 Saidaiji, świąt. 82, 98
 Saiga, miejsc. 225, 226, 236
 Saiji, świąt. 98
 Saikaidō, trakt 70
 Saipan, w. 420
 Saitama, pref. 43
 Sakai, miejsc. 37, 207–209, 236, 246, 249, 251, 273, 274, 338, 343
 Sakura, han 332
 Sakuradamon, brama 334
 Sakyō (Lewa Stolica, w Kioto) 208
 Salomona Wyspy 418, 420
 San Francisco 428–430
 Sangatsudō (Hokkedō), paw., kaplica 86, 87
 San'indō, trakt 70, 229
 Sanjūsangendō, świąt. 178
 Sanuki, prow. 101, 266, 308
 San'yo, rejon w pref. Okayama 38
 San'yōdō, trakt 70
 Satchōdo, grupa trzech hanów 323, 340, 370
 Satchōdohi, grupa czterech hanów 323, 347–349, 353
 Satsuma, han 284, 286, 323–338, 340, 342, 348, 358, 365
 Satsuma, prow. 75, 238, 244, 299
 Sawayama-jō, z. 255
 Sekigahara, wieś 255, 257, 258, 260, 261, 265, 267, 278, 284
 Sendai, m. 308
 Sengakuji, świąt. 293
 Senkōji, świąt. 316
 Seta, wieś 154
 Seto-naikai (Morze Wewnętrzne) 9, 11, 34, 101, 120, 228
 Settsu, prow. 75, 110, 223
 Seul 18, 242, 372, 373
 Silla (Shiragi), starożytne państwo 45–48, 64,
 Singapur 418
 Shichi-daiji (Siedem Wielkich Świątyń) 82, 83
 Shiga, pref. 278
 Shigaraki, miejsc. 70, 73
 Shiki, miejsc. 50
 Shikoku 8, 9, 31, 111, 116, 142, 156, 163, 220, 228, 236, 237, 259, 266, 300, 304, 307, 308, 324
 Shimabara, dzielnica w Kioto 312
 Shimabara, półwysep 278, 285, 286, 302
 Shimazu, miejsc. 156
 Shimmachi, dzielnica Osaki 312
 Shimoda, m. 330–332, 359
 Shimogyō (Dolna Stolica, w Kioto) 208, 209, 212, 217, 225
 Shimonoseki, cieśnina 337, 340
 Shimonoseki, port 339, 372, 373
 Shimōsa, prow. 101, 191, 224, 252, 302
 Shimotsuke, prow. 224, 254
 Shinano, prow. 152, 188, 236, 251, 265, 276
 Shinobazu, miejsc. 299
 Shin'yakushiji, świąt. 83
 Shiragi zob. Silla
 Shirakawa, han 310
 Shirakawa, rez. 108
 Shishigatani, miejsc. 110
 Shishinden, paw. 99
 Shiwa, miejsc. 96
 Shizugatake, przełęcz 234
 Shizuoka, m. 10, 25, 26, 31
 Shōnai, han 327

- Shōsōin, starożytny magazyn 70, 83, 85, 88, 89, 90
- Shōwa-Shinzan, g. 11
- Shugakuin, paw. 282
- Spratly, wyspy 415
- Srebrny Pawilon zob. Ginkakuji
- Stany Zjednoczone A.P., USA 10, 328–330, 332, 333, 339, 352, 354, 355, 366, 374, 387, 394, 398, 403, 404, 408, 414–418, 429, 430
- Suchow, m. 402
- Sumpu-jō 251, 273, 287, 288
- Suō, prow. 101, 187, 210
- Suruga, prow. 220, 226, 236, 251, 266, 276
- Suzakumon, brama 69
- Syberia 325, 403
- Syjam 283, 412, 417, 418
- Szanghaj 411, 414, 417
- Szantung, półwysep 372, 401, 402, 404
- Szwajcaria 422
- Szwecja 422
- Tachibanadera, świąt. 50
- Taifang-chün (Taihō-gun) prow. 19, 33, 34
- Taga, miejsc. 75
- Taian, pawilon herbaciany 247
- Taihō, prow. 34, 45
- Taihō-gun zob. Taifang-chün
- Taima-machi zob. Taimadera
- Taimadera, świąt. 83
- Taiwan 360, 372, 424
- Tajima, prow. 229
- Takachiho, g. 32
- Takamatsu, han 307
- Takamatsu, prow. 266
- Takamatsu-jō, z. 229
- Takamatsuzuka, miejsc. 17
- Takaodera zob. Jingoji
- Takaosanji zob. Jingoji
- Takarajima, w. 327
- Takayama, miejsc. 210
- Takewara, kurhan 40
- Tamba, prow. 229
- Tanegashima, w. 75, 232, 284
- Tango, prow. 229
- Tataranohama, miejsc. 188
- Tatu (obecnie Pekin) 166, 168
- Tegaimon, brama 83
- Temangū, nazwa świątyni boga Temmana (Tenjina) 124
- T'ien-t'ai, g. 134, 137
- Tientsin, miejsc. 374, 411, 415
- Toba, miejsc. 338, 342
- Tōdaiji, świąt. 69, 73, 79, 82, 83, 86, 89, 98, 116, 134, 139, 169, 181, 207
- Tōgudō, paw. 219
- Tōhoku, reg. 25, 343
- Tōji, świąt. 98, 134
- Tōkaidō, trakt 70, 158, 313, 314, 362
- Tokijska Zatoka 11, 423
- Tokio (Tōkyō) 10, 11, 13, 14, 15, 293, 307, 353, 356, 357, 358, 362, 366, 367, 375, 376, 377, 386, 391, 394, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 415, 416, 421, 424, 428
- Tomioka, miejsc. 381
- Tonegawa, rz. 311
- Toro, miejsc. 25–28
- Tosa, prow. 142, 300, 323, 324, 333, 335, 336, 342, 343, 349, 358, 359
- Tōsandō, trakt 70, 158
- Tōshōdaiji, świąt. 82, 83, 85
- Tōshōgū, klasztor 281, 315, 316
- Tōtōmi, prow. 220, 226, 236, 240, 251, 266, 276
- Tsinan, miejsc. 401, 407
- Tsingtao, miejsc. 401
- Tsugaru, han 327
- Tsukuriyama, kurhan 39
- Tsuna, nazwa starożytnego kraju 33
- Tsuruga, m. 34
- Tsurugaoka-Hachimangū, świątynia 160
- Tsushima, w. 33, 34, 43, 166, 167, 169, 196, 238, 241, 376
- Tsushimska Cieśnina 33
- Tumen, rz. (kor. Tuman) 242, 415
- Ueno, park w Tokio, miejsce bitwy w 1868 r. 343, 362
- Uji, miejsc. 107, 148, 149, 188
- Uji, okr., miasteczko 154
- Uji, rz. 111, 163
- Ukyō (Prawa Stolica, w Kioto) 208
- Unebiyama, miejsc. 32
- Uraga, zatoka 327–330
- Uriwari-Nishinochō 30
- Urup, w. 326
- Usa, miejsc. 34, 74
- USA zob. Stany Zjednoczone A.P.
- Ushikawa, miejsc. 14
- Ussuri, rz. 421
- Vichy, m. 416
- Wa, nazwa kraju starożytnego (Japonia) 19, 33–35, 46

Wakamiya, miejsc. 40
Wakayama, pref. 135
Waszyngton 404, 417, 418
Wersal 404
Weihaiwei, port 372, 373
Wewnętrzne Morze zob. Seto-naikai
Wielka Brytania zob. Anglia
Wielki Chram w Ise zob. Ise-jingū
Władystok 373, 403, 404
Włochy (Italia) 374, 393, 404, 414, 416
Wo zob. Wa
Wschodniocchińskie Morze 8
Wuchang, miejsc. 401

Yakushiji, świąt. 66, 82, 86
Yamada, m. 207, 274
Yamagawa, miejsc. 299
Yamaguchi, m. 199, 210, 284, 339
Yamaguchi, pref. 361
Yamashiro, prow. 75, 94, 173, 229, 305,
Yamatai, rejon w kraju Wa 19, 33–35
Yamato 18, 19, 32, 34, 42, 45, 47–50,
52–55, 57, 75, 91, 92, 384
Yamato, prow. 305
Yamazaki, miejsc. 247, 338
Yamazaki-jō, z. 229

Yangtse, rz. 414
Yao, m. 50
Yashima, miejsc. 111
Yayoi, dzielnica w Tokio 13
Yedo zob. Edo
Yodo, rz. 94
Yoko, rz. 311
Yokohama, port 10, 13, 335, 337, 353,
356, 376, 382, 386, 394, 424
Yokosuka, miejsc. 283
Yonezawa, m. 310, 311, 343
Yoshimizu, miejsc. 174
Yoshimizu-jinja, chram 189
Yoshino, m. 172, 189, 190
Yoshiwara, dzielnica Edo 312
Yuge, miejsc. 70
Yumedono, Pawilon Snów 52, 83
Yūzenzome, miejsc. 279

Zachód 299, 306, 308, 310, 321, 340, 344,
353, 355, 358, 366, 367, 379, 381, 384,
387, 389, 391, 393, 395, 397, 415
Złoty Pawilon zob. Kinkakuji
Zōjōji, świąt. 288
Związek Radziecki, ZSRR 10, 398, 405,
414–417, 420, 421, 424, 430

Zestawiła Wanda Anasz